Бүхы оронуудай **пролетаринар, нэгэдэгты!**

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ. БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 2 (16825) | **1985 оной январиин 3, четверг** | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ТОГТООЛ

РОССИДАХИ 1905-1907 ОНУУДАЙ РЕВОЛЮЦИИН 80 ЖЭЛЭЙ ОЙ ТУХАЙ

Империализмын үе шатын түрүүшын арадай революциин — Россидахи 1905—1907 онуудай революциин эхилһээр 80 жэлэй ой 1985 оной январь һарада гүйсэхэнь. Энэ революци хадаа худэлмэришэд болон таряашадай үргэн ехэ олониитые хүн зоной бусад бүлэгүүдые политическэ ажабайдалда элсүүлэн хабаадуулһан, түүхын шэнэ үеын — социальна гүнзэгы хүбилалтануудай ба революционно тулалдаануудай үеын эхи табиһан байна. Тэрэ дарагдаашье һаа, хаанай болон помещигүүдэй засагай үндэһэ һуурине тогтуугиүй болгоһон. В. И. Ленинэй тодорхойлһоной ёһоор, Агууехэ Октябриин «генеральна репетиси» болоһон байха юм.

Россин түрүүшын революци хадаа хоёр зуун жэлнүүдэй хилэ дээрэхи ороной экономическа ба политическэ хүгжэлтын бүхы ябасаар бэлдэгдэһэн байна бшуу. Социально-экономическа хүгжэлтын зайлашагүй эрилтэнүүд хуушаран һандерһан политическэ байгуулгатай эбсэшэгүй зуришэлдөөтэй болоһон байгаа. Революциин урда тээ Японтой болоһон дайнда диилдэһэн ушараар эдэ зуришэлдөөнүүд бүришье ехээр шангадаһан юм. Тэдэ хаанта засагай политическэ, оюун бодолой болон үндэһэ яһанай мүлжэлгөөр, гадаадын монополис капиталай хүсэтэ дарлалгаар бүришье гүнзэгырөө бэлэй. Тиигэжэ ажалшадай улам бүри эдэбхитэй эсэргүүсэлтэ үүсхэһэн байна. Өөрынгөө дайшалхы манлай — большевик партяар зоригжуулагдаһан ба хүтэлбэрилзгдэһэн худэлмэришэн анги политическэ сэхэ нээмэл тэмсэлдэ ороо һэн. Таряашадай худэлөөн бүри үргэдөө. Помещигүүдэй газар эзэмдэлгые болон худөөдэхи крепостной байгуулалтын бусад үзэгдэлнүүдые усадхаха гэжэ таряашед ороддодог байгаа.

Росси хадаа империализмын хёмороо зуришэлдөөнүүдэй гол түбинь болоһон, тиихдээ тэрэнэй эгээл һула шатань байһан юм. Тиигэжэ тэндэ революциин зайлашагүй эрхэ байдал ба хүнүүдэй ябуулганууда луладьдаха эрхэ нухэсэл бии болоһон байна. Дэлхэйн революционно худэлөөнэй түб эндэ оршон ерэ.

1905—1907 онуудай революци хадаа түүхэдэ шэнэ түхэлэй буржуазно-демократическа революци боложо ороһон байна. Анха түрүүшынхиеэ түүхэдэ тэрэнэй түрүү манлай, бүхы ажалша олониитын вождь боложо худэлмэришэн анги элирээ бэлэй. Өөрынгөө социально-экономическа удхаараа буржуазно-демократическа байбашье, тэмсэлэйнгээ хэрэгсэлнүүд болон түхэл маягаараа тэрэ пролетарска революци байһан юм.

Революциин гол дүлэн соогуур худэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэ доро таряашад болон ажалшадай худэлмэришэн бэшэ бүлэгүүдтэй худэлмэришэн ангиин холбоон байгуулагдаа. Армида болон Флот дээрэ революционно худэлөөнүүд улам шангадаа. Демократическа хүсэнүүдэй ниитэ худэлөөнтэй улам ургажа байгаа национально-сүлөөрэлгын худэлөөн нэмэн нэгэдээ. Өөһэдынгөө ород аха дүүнэртэй хамта ааанта засагта эсэргүү тэмсэлдэ Украинын, Белоруссиин, Прибалтикын, Закавказиин, Дунда Азиин болон национальна бусад районуудай худэлмэришэд болон таряашад бодоһон байха юм. Россин худэлмэришэн анги большевигүүдэй хүтэлбэри доро, социальна болон национальна мүлжэлгэ дарлалтада эсэргүү тэмсэлэй нэгэн ниитэ фронт бүхы үндэһэ яһатанай ажалшадһаа байгуулан, пролетарска интернационализмын түгые дээрэ ургэһэн байна. «Табадахи он хадаа Россин бүхы нацинуудай худэлмэришэдые нэгэдүүлээ бэлэй», —гэжэ В. И. Ленин дурсадаг һэн. (Ленин В. И. ЗГС, 25-дахи том, 71-дэхи хуудаһан).

В. И. Ленин түрүүтэй большевигүүдэй парти — революционно теорие худэлмэришэдэй худэлөөнтэй хэрэг дээрэнь нэгэдүүлжэ шадаһан, шэнэ түхэлэй парти арадай сүлөөрэлгын тэмсэлэй манлайда дабшаа. 1905—1907 онуудай революци хадаа марксистска партиин өөрын программатай, тодо һонороор зохёон табиһан стратеги болон тактикатай, бүеэ даанхай политическэ хүсэн боложо орсһон дэлхэйн түүхэдэхи түрүүшын революци болоһон байха юм. Ажалша олониитэдэ бата бэхеэр түшэглэн, тэдэнэй аша туһа болох хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлэн, парти хадаа ангиин тэмсэлэй үедэ тэдэнние политическэ талаарнь хүмүүжүүлдэг, хатуужуулдаг, пролетариадые тойруулан нягтаар жагсаадаг байгаа.

Революциин жэлнүүдтэ агууехэ теоретик болон пролетариадай вождь В. И. Ленинэй зохёон байгуулха сэсэ мэргэн ухаан эли тодоор харагдаа бүлэй. Ревизионизм болон оппортунизмда эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэлэй үедэ, түүхын шэнэ эрхэ байдалда таарадлуулан, тэрэ марксизмые аршалан хамгаалһан, улам саашань хүгжөөһэн юм. Империализмын үе шатадахи буржуазно-демократическа революциин илгаанууд, тэрэнэй ябуулхы хүсэнүүд болон социалис харгы замууд тухай, пролетариадай түрүү манлай болон ангиин холбоонуудай стратеги тухай, пролетариат болон таряашадай революционно-демократическа диктатура, саг зуурын революционно правительство байгуулга тухай, аграрна болон национальна асуудалнуудые шидхэхэ харгы замууд, шэнэ түхэлэй пролетарска партиин хүтэлбэрилхы үүргэ тухай Ленинэй үзэл суртал хадаа революциин илан мандалгын шухалын шухала эрхэ нухэсэл боложо, марксистска суртал һургаалай хүгжэлтын шэнэ шага болоһон байха юм. Эдэ үзэл һургаалнууд хадаа эрдэм ухаанай талаар үндэһэ баримталтай стратеги болон тактика зохёон найруулха, ажалшадай тэмсэлэй ойрын ба ерэдүйн зорилгонуудые тодорхойлхо арга большевик партида олоһон байна.

1905—1907 онуудай революци олониитые политическэ ехэ дүршэлөөр баяжуулһан, тэдэнние ушар ёһо мэдэхэ түүхэтэ зохёон байгуулхы тэмсэлдэ бодоһон юм. Ангиин тэмсэлэй шэнэ түхэл маягууд болон хэрэгсэлнүүд нээгдэн элирээ. Олониитын политическэ стачка мэтэ хүсэн түгэс эбсэгэ ажалшад анха түрүүшынхиеэ хэрэглэһэн байна. Революциин орой, тэрэнэй эгээл дээдэ шатань гэхэдэ, Москвадахи декабриин эбсэгтэ буһалгаан болоһон юм. В. И. Ленинэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, «Арад дайшалхы туршалга гараа, Буһалгаанай үедэ тэрэ хатуужаа. 1917 ондо илалта туйлаһан сэрэгшэдэй зэргэнүүдые тэрэ бэлдээ». (Ленин В. И. ЗГС, 42-дохи том, 200 — 201-дэхи хууд).

Иваново-Вознесенск, Петербург, Москва, Ростов, Саратов, Баку, Киев, Екатеринослав, Севастополь, Кострома, Шэтэ, Красноярск, Эрхүү, Смоленск болон Ревельдэ, Ураалда, бусад олон нютагуудта арад зонэй байгуулһан худэлмэришэдэй Советүүд, харин тэдэнэй удаа таряашадай Советүүд, солдатска депутадуудай Советүүд, революционно засагай дайшалхы зургаанууд болоһон байна. В. И. Ленин Советүүдые социалис ерээдүйн түрэнэй байгуулалтын түхэл маяг гэжэ уридшалан хараа бэлэй. Харин тэрэмнай илалта түгэс Октябряар эсэслэн баталагдаа һэн.

Түүхын хүгжэлтын ниитэ эрилтэнүүдые элирхэйлэн, 1905—1907 онуудай Россидахи революци уласхоорондын айхабтар ехэ удха шанартай байгаа. Тэрэ Европын, Америкын болон Азиин дарлагданги олониитын талаһаа халуунаар дэмжэгдэдэг ба һанал бодолыень татадаг байгаа. Худэлмэришэн ангиин интернациональна һаналаа нэгэдэлгэ бэхижэ. Олон оронуудта революционно болон национально-сүлөөрэлгын худэлөөн улам үргэдөө. Тиигэжэ капитализмын дэлхэйн байгуулалтын ниитэ кризисэй эхин улам ойртоо бэлэй. Россин түрүүшын революциин үедэ эрхэ сүлөөгэй ба демократиин түлөө мүлжэгшэдтэй эрхилэгдэһэн байлдаануудай дүй дүршэл хадаа ангиин тэмсэлэй теори болон практикые үндэһөөрнь баяжуулһан, 1917 оной февральда хүн зондо харша хаанта засагые унагаалгада, харин октябрь һарада — буржуазин засагые үгы хэлгэдэ арад зондоо туһа хүргэһэн байха юм. Энэ дүй дүршэл хадаа социальна болон национальна сүлөөрэлгын, социализм болон эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта мүнөөшье болотороо буурашагүй удха шанартай байһан зандаа.

Социализм байгуулгын үедэ манай орон тэмсэлэй ба илалтануудай алдар солото зам гаталан гараа. Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад дарлалта мүлжэлгын бүхы түхэлнүүдые үгы хээ, социализм байгуулха ленинскэ түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлээ. Түүхын богонихон болзор соо хэдэн зуун жэлэй гэрэлдэл дабагдан гарагдаа. СССР хүсэн түгэс индустриально-аграрна гүрэн болоо. Худөө ажахые социалис гуримаар шэнэлэн хубилгаха хэрэг бэелүүлэгдээ, соёлой хубисхал үнгэргэгдөө. Худэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай болон арадай интеллигенциин эбдэршэгүй бата холбоон байгуулагдаа. Арад зоной ажабайдалай эрхэ байдал жэшээлэшэгүйөөр һайжараа. СССР-тэ демократиин шэнэ, социалис түхэл маяг батажан һуурижаа. Тэрэ буржуазна гүрэнэй эрхэ байдалда байгаагүй, байжа шадахашьегүй эрхэнүүд болон сүлөөнүүдээр эрхэтэнние лаб хангадаг байна. Бүхы совет республиканууд бодото дээрээ һалбаран хүгжөө. Арадуудай адли тэгшэ эрхэ, хани барисаан ба аха нүхэсэл бодото дээрээ бэелээ.

Коммунизмын түрүүшын шатадал оромнай урагшаа ехэ алхам хэдэ, шэнэ, түүхын удаан үргэлжэлһэн шатада — хүгжэлтэ түгэс социализмын шатада оробо. Тэрэнние түсэбэй ёһоор бүхы талаар нарижуулан һайжаруулха гээшэ партиин ба арадай ажал ябуулгын гол удха болоно. Хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулха үедэ коммунизм тээшэ дабшата хэгдэнэ. Партиин XXVI съездын, Центральна Комитедэй удаадахи Пленумуудэй шидхэбринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүдые хүтэлбэри болгон, КПСС социальна экономическа хүгжэлтэ дэбжэлтын замые тодорхойлдог.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые, ажалай бүтээсые шууд дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин хүсэнүүдые шэнэ шатада гаргажа, эрдэм, техникын туйлалтануудые хурдан түргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, экономико залан хүтэлхэ гуримые, ажахы эрхилэлгын онол аргануудые хубилгаһанай, олониитын ажалай эдэбхи үүсхэлые хүгжөөһэнэй үндэһөөр арадай ажахын бүхы һалбаринуудые эршэ түгэсөөр хүгжөөхэ гээшэ хүгжэлтэ түгэс социализмые нарижуулан һайжаруулха олон янзын хүдэлмэриин гол хубинь болоно.

Экономическа бата үндэһэ һуурида, совет хүнүүдэй ажалай ехэ дүнгүүдтэ түшэглэн, арадай һуудал байдалые ба сэдьхэл бодолой хэмжээе хэлбэришэгүй дээшэлүүлхэ гол зорилго шидхэгдэдэг. Социализмда хабаатай социальна үнэн зүб байдалай гол ёһо бүхы талаарнь бэхижүүлэн хүгжөөлгэдэ парти онсо анхарал хандуулдаг. Шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгэ, хүнэй суртал бодолой хэмжээе дээшэлүүлгэ манай обществын шухала зорилго ба коммунизм тээшэ удаа дараалан дабшаха зайлашагүй эрхэ нүхэсэл байһан зандаа.

Обществын политическэ байгуулалтые нарижуулан һайжаруулха, арадай социалис өөрын захиргаае хүгжөөхэ зорилгонуудые шидхэхэ зуураа, обществын хэрэгүүдые залан хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулгада, тэдэнэй демократическа эрхэнүүдые ба уялгануудые үргэдхэлгэдэ, ниитэ гүрэнэй худэлмэридэ ажалша коллективүүдые бүри үргэнөөр хабаадуулгада парти ехэ удха шанар олгодог.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын эрхэ байдалда арадай депутадуудай Советүүдэй үүргэ улам бүри ургана. Россин түрүүшын революциин үедэ бии болоһон Советүүд манай гүрэнэй политическэ үндэһэ һууринь болодог, арадай ёһотэй засаг хангадаг юм. Социально-экономическа болон политическэ шухала зорилгонуудые шидхэлгэдэ үргэн олониитэ арадай зохёохы эршэ хүсые Советүүд элсүүлэн шэглүүлдэг. Бүхы ангинууд болон социальна бүлэгүүдэй, нацинууд болон арад үндэһэтэдэй, совет обществын бүхы үетэнэй аша туһада тэдэнэй ажал ябуулгань харюусадаг.

Бүхы шатануудтахи Советүүдэй этигэмжэ түлөөлэгнүүдые үргэдхэхэ, хуули гарга-лгын, хүтэлбэрилгын ба хиналтын нэгэн байлгын ленинскэ гол ёһын тэдэнэй худэлмэридэ удаа дараалан бэелүүлгэдхэ партийна болон совет органуудай уялгануудые тодоор хизаарлаха, Советүүдэй айхабтар ехэ хүсые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, СССР-эй Конституци дотор батадхагдаһан тэдэнэй дүүрэн засагай ажал ябуулгадань хэлбэришэгүй бэелүүлэгдэхэ тухай КПСС саг үргэлжын анхарал ороддолго гаргадаг.

КПСС ба Совет гүрэн эб найрамдалай ленинскэ гедаадын политика залан шууд бэелүүлдэг. Түүхын ябасые гэдэргэнь эрьюулхэ, арадуудта өөһэдынгөө дура хүсэлые баадхаха гэжэ ороддодог США-гай болон НАТО-гай талаар тэрэнэй союзнигуудай гэмээр улаасхоорондын байдалай эрид муудаад байхада, эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдалай найдамтай түшэг тулгуури болохо социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэл ба жагсаал иланганяа ехэ удха шанартай. Варшавска договороор нэгэдүүлэгдэһэн аха дүүгэй социалис оронуудта дай үүсхэгшэдтэ шууд сохилто үгэхэ бүхы шухала юумэн бии. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа болон эрдэм, техникын талаар харилсаа холбоон бүхы талаар хүгжөөдгэнэ, саг үргэлжэ гүнзэгырүүлэгдэнэ.

Эб найрамдалай түлөө, ядерна һүйдхэлые зэйсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ улаасхоорондын коммунис ба худэлмэришэнэй хүдөлөөнэй, бүхы түби дэлхэйн империализмда ба дайнда эсэргүү хүсэнүүдэй эдэбхи үүсхэл ургана.

Совет арад ерээдүй тээшэ найдамтайгаар харана. Тэдэнэр Коммунис партиин политикые халуунаар һайшаан дэмжэдэг. Суртал бодолой, эмхидхэхы ба зохёон байгуулхы хүсэсэ, үнэн зүб, социалис гол ёһснуудай үндэһөөр обществые хубилган шэнэлхын түлөө, коммунизмын хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ олониитые хүтэлбэрилхэ шадабаряа Коммунис парти үнэншэмөөр элирхэйлэн харуулаа. Партиин ба арадай бата нэгэдэл хадаа совет байгуулалтын эбдэршэгүй байлгын, манай Эхэ ороной саашадаа һалбаран хүгжэлтын эрхэ нүхэсэл болоно.

КПСС-эй Центральна Комитет иигэжэ тогтооно:

партиин ба арадай, дэлхэйн коммунис, худэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын худэлөөнэй түүхэдэхи гайхамшагта үйлэ хэрэг болохо Россин түрүүшын революциин 80 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэхэ.

Ойн баяртай дашарамдуулан, политическэ ба эмхидхэлэй худэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулха гэжэ союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, окружкомуудта, горкомууд болон райкомуудта, партийна эхин организацинуудта, совет органуудта, профсоюзай, комсомолой болон бусад ниитын эмхинүүдтэ, эбсэгтэ Хүсэнүүдэй политорганууудта даалгаха. Совет патриотизмые хүгжөөлгэдэ, партиин ба арадай нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгэдэ, КПСС-ые тойруулан ажалшадые бүри нягтаар жагсаалгада, партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумуудэй шидхэбринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйөөр угталгада политическэ ба эмхидхэлэй худэлмэриие шэглүүлхэ.

Үзэл сурталай, ниитэ-политическэ худэлмэри ябуулхадаа, революционно ёһо заншалнуудые ба шэнэ общество зохёон байгуулгада совет арадай баатар габьяата туйлатануудые, КПСС-эй бүхы дэлхэйн түүхэтэ дүй дүршэлые, социалис байгуулатын хүсэтэ эзэмсэг болохо арадай депутадуудай Советүүдэй улам ургажа байгаа үүргые идхан дэлгэрүүлгэдэ анхарал ороддолгоёо элсүүлхэ. Хүгжэлтэ түгэс социалис обществые нарижуулан һайжаруулха, социалис демократиие саашадань хүгжөөхэ талаар партиин ба арадай олон талын ажал ябуулгые хурсаар, үнэншэмөөр харуулха.

Декабриин зэбсэгтэ буһалгаанай 80 жэлэй ойдо зорюулгдаһан баярай суглаае Москвада, түрүүшын Советүүдэй 80 жэлдэ зорюулагдаһан бүхэсоюзна научно-практическа конференциие Иваново хотодо үнгэргэхэ.

* * *

Ленинскэ партиин ба арадай түүхэдэхи алдарта үдэрые —Россин түрүүшын революциин 80 жэлэй ойе коммунистнууд, Советскэ Союзай бүхы ажалшад нэрэтэй түрэтэйөөр угтаха, манай агууехэ социалис Эхэ ороной аша туһада, социализмын ба эб найрамдалай хэрэгэй илан мандахын үмэнэ ажалай шэнэ туйлатануудаар тэрэниие тэмдэглэхэ бэзэ гэжэ этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет элирхэйлнэ.

ЖЭЛЭЙ ИНҺЭЭ—ШЭТЭЙГЭЭР

...өөрын шэнжэтэй Сайдаг. Шэнэ 1985 ой манай ...эдэ онсо удха шанартай байха. Партиин XXVI ...индхэбринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэл түгэс...а оробо. Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада партиин ...таалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ, түрэл ороноо ...элгэр болгохо талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. ...кэдэ экономическа болон социальна хүгжэлтэ...шөө нэгэ алхам урагшаа дабшабабди. Социалис ...Эдэн вольфрам-молибденэй комбинат, прибор ...эгэдэл, авиационно, судна бүтээдэг, «Электромаприбор», Тимлюйн цементнэ заводууд, трикотаж ...ханай фабрика, Муяын болон Баргажанай лесһайн дүнгүүдые туйлаба. Баатарлиг ажалаараа ...АМ-ай барилгашад Шэнэ жэлэй урдахана Кодарай ...унхижэ дүүргэбэ.

...он бэрхэшээлнүүдые тохеолдуулһан сагай уларилмикымигай хүдөөгэй ажалшад гүрэндэ орооһо таа...бха худалдаха түсэбөө дүүргээ. Баргажанай, Хутүнхэнэй, Захаминай, Хориин, Хяагтын, Мухарйонуудай ажалшад һайн дүнгүүдые туйлаба. Буймнай хото хүдөө нютагуудта үнгэрэгшэ жэлдэ дүрбэлжэн метр тапмайтай гэр байранууд бариг...

...мнай шэнэ зорилгонууд, шэнэ хэрэгүүд... Түсэбтэ ...эрхим дүнгүүдтэйгээр түгэсхэхэ, экономикоёо ...н түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн партиин үрэа ажал...ки дэгжэбэ. Шэнэ 1985 оной онсо шэнжэнүүдэйнь, мин лэ ганса-энэ жэлэй түсэб даабаринуудые ...эшэ, харин бүхы арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ха...түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай тоосохо байнабди.

...лдэ бидэ бүхы хүсэлэй ороддолгонуудаа үйлэдэ...елые саашадань эршэдхэлгэдэ, эрдэм техникын ...бжэлтые хурдадхалгада, манай нөөсэнүүдые гам...өөр гаргаалгада элсүүлэн зорюулха байнабди. ...раалһан социальна программа залан сэхээр бэе...гээд партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй ...оведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Со...арадта хандһан Шэнэ жэлэй амаршалга дотор ...еэд эдэ ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ ажалша ...ухэнөөө, совет хүн бүхэнөөө, тэрэнэй үүсхэл ба ...аа, общественые хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр ха...дулдыдаха байна. Шэнэ жэлэй ажалай үдэр бүтэ арбан нэгэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар ...үлөө, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойн ...түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ габ...ай үдэр болохынь тула ороддохо гээшэ бүхы со...нэрэ күндын хэрэг, патриотическа уялга болоно ...алга дотор онсолон тэмдэглэгдээ.

...ой өөрын онсо шэнжэнүүдтэй гээд үшөө дахин ...рад зомнай партиин XXVII съезддэ ажалай бэлэ...эрхэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайида ...й илаһаар 40 жэлэй ойн баярта бэлэдхэлгээ улам ...этэйгээр ябуулхабди. Стахановска худэлөөнэй ...жэлэй ойн баярта угтамжа болгон, бүхы орон ...циалис мүрысөөнэй дэлгэрхэнь лабтай. Эдэ үдэр...СР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведай депутадуудай нютагай Советүүдтэ һунгалтада ...худэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байнхай. АССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй ...сси дээрэ республикын экономическа болон социальтын 1985 оной Гүрэнэй түсэб, шэнэ жэлэй гүрэнэй ...лагдажа, түсхай Хуулинууд абтаа һэн. Энэ гүрэн түнанартай шидхэбринүүдые республикымнай бүхы ...ын зон үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, о'рынгоо тон лэ ...юусалгатай хэрэг болгон тогтообо. Энэ түсэбые ...тула аһан шадапаараа оролдохо байнаная мэдүүл...алис уялгануудые баталан абаа. Гү...болон социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ, бидэ ...тральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүү...дүрбэн жэлэй саана баталан абаһан «1981—1985 ...н 1990 он болоторхи үедэ Буряадай АССР-эй үй...хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ ...тухай» тогтоолые бэелүүлгэдэ нэмэри, хүбитаяа ...онобди.

...араа зорилгонуудые бэелүүлхээр арга боломжо...байные ажабайдалнай эли тодоор гэршэлнэ. Нэн ...а үндэр зорилго табиһан ажалша хүнэй эрмэл...тэрэнэй нугаршагүй хүсэл ороддолго мүн. Тү...жэлэй түгэсхэхы хаһадаа орохо бүри хубингаа ...е болзорһоонь урид дүүргэһэн бэрхэшүүлэй тоо ...3—3,5 жэлэй туршада табан жэлэйгээ даабарине ...Е. Анпилогов, Д. Б. Сундуев гэгшэд тухай һаа ...лсэдэг байһан һаа, мүнөө эдэ новаторнуудай за...шад улам олошорхо байнһаар. Улаан-Удын локо...ейшн» гэжэ заһабарилгын заводто Агууехэ Илалтын ойн ...ороолгаһан бүгаторлиг ажалай вахтанууд сонссхог...газетын Стахановска худэлөөнэй 50 жэлэй ойдо табан жэ...жа барим...б дүүргэхэ» гэһэн үүсхэл «Электромашина» завод...ршада ядаргаанай таряашад орооһо таряа гүрэндэ ху...соото Штаб...эбөө жэлээр урид дүүргээ. Хурамхаанай районой ...ховхозой Аллын һүнэй фермын эрхим һалиншад ...нүүдэй ...а, Е. Бадмаева, «Теплоприбор» заводой В. Мат...агүй». ...таринский гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүд, ...айгаашье ...нстрой» трестын В. Находкиной бригада Захаа...дайдые ...эной Хамниин совхозой хонишод Е. Норбоева, Б. ...эн ядергэшэд табан жэлээ дүүргэһээр үнинэй.

...ые ехэ ...оо урид үлүүлэн дүүргэхэ» гэһэн үгэнүүд хэды ехэ ...болгаатай гээшэб!. Энээхэн дүрбэн үгэ соо түрүүшүү...хэгдэхээ ...ндэр бүтээсэ, үйлэдбэриин, түсэблэлгын шанга ...жэтэйөөр ...алһан хэлсээнүүдээ жэншэдгүй бэелүүлгэ, мэргэ...захиргаанаа ...аряа саг үргэлжэ дээшэлүүлгэ, шэнэ арга болом...р үнэн сэ...эшэ сусашагүйөөр бэдэрэлгэ, онһон техникын, ...о болоно, ...дүршэлэй бүлюу һайниие үргэнөөр нэбтэрүүлгэ, ...уудай ба...р бүхэндэ алмалта, арьбалалта, продукциин эрхим ...нигуудай ...алга болон бусад олон эрилтэнүүд ороолсоо бшуу. ...ой бүхы шухала эрилтэнүүдые бэелүүлһэжэй ашаар ...им дүнгүүд туйлагдадаг гээшэ. Асари ехэ зорил...бэелүүлгэдэ үдэр, час, минута бүхэн үнэтэй, алма...хын түлөө тэмсэлдэ тонно, килограммшье шухала ...й эхиндэ һануулая. Имагтал энээн тухай партиин ...Комитедэй һаяхан баталан абаһан «Ажахые зу...элгын гол шэглэлнүүдэй нэгэн болохо материальна ...е арьбалалгын гуримые шангадахаа талаар Вла...областной партийна организацийн худэлмэри ту...юл дотор эли тодоор хэлэгдэнэ. Арадай ажахые ...ой мүнөөнэй шатада материальна гаргашанууде...даа үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ шухала үндэһэ һуури, ...баринүүдые дүүргэлгын хэлбэришэгүй эрхэ нүхэсэл, ...убөөр эрхилэлгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь мүн ...К. У. Черненкын заабариие партийна организацийн ...о ажал ябуулгадаа хүтэлбэри болгохо уялгатай. ...эрилтэнүүдые бэелүүлхын тула, үйлэдбэриин ...эрид дээшэлүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа

...АЙН ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЭ БЭЛДЭНЭ

Эрхим шанартай үрэһэн—үндэр ургасын эхин» —гэжэ таряашад зүб хэлсэдэг. Тиимэһээ ута үбэлэй үедэ тэдэнэр таряанайнгаа үрэһые айхабтар нарин нягтаар хадагалдаг, ороһоной ургаха шадалыень шанарыень һайса шалгадаг, дахин дахин илгадаг, сэбэрлэдэг гээшэ.

Һаяхан бидэ Зэдын районой үрэһэнэй гүрэнэй инспекциин ажалтай танилсаа һэмди. Эндэ нэгэ инспектор, гурбан лаборант худэлдэг юм.

— Ажахынуудһаа эльгээгдэһэн үрэһэнэй сроһые түрүүшынхээ шалгажа дүүргэхээ байнабди. Бүхыдөө үрэһэндэ хаагдаһан 129 мянган центнер таряанай өхэнхинь шалгагдаад, 79 мянган центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй гэжэ элирүүлгдээ. Тэрээн сооһоо 14 мянга шахуу центнер үрэһэн ургаха шадалгараа муу, үшөө 36 мянган центнерынь элдэб буртаг холисо, шорой шохойһоо илгэгдаагүй байна,—гэжэ инспекциин начальник О. Ц. Алсагаева хэлэнэ.

Тиимэһээ мүнөө районой колхоз, совхозуудта үрэһэ хүрэнгые тарилгын шанарта хүргэхэ худэлмэриие эрид түргэдхэхэ хэмжээнүүд абтажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Агрономинспектор Т. И. Филатова үрэһэнэй ороһоной сэбэрые шалгана. 2. Лаборантка К. И. Гончарова үрэһэнэй ургаха шанарые тодорхойлно.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ДИПЛОМООР ШАГНАГДАБА

Улаан-Удын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив ВЦСПС-эй дипломоор шагнагдаба. Баигал-Амарай түмэр замай барилгашадай захилнуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө тэдэнэр энэ үндэр шагналаар урмашуулагдаа.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод БАМ-ай сасуутан юм. Энэ гайхамшагта барилгада туйлагдаһан ехэ амжалтада заводой коллективэй оруулһан хубита горитой. Заводой түрүүшынгээ продукци гаргажа эхилхэдэ «БАМ-ай захилнуудта — үргэн харгы!» — гэһэн үрэа бии болоо һэн.

Заводойхид 847 хүүргын бага, ехэшье түхэлэй хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, БАМ-ай барилгада эльгээһэн байха юм.

Мүнөө заводой коллектив арадай ажахын шухала захилнуудые бэелүүлнэ. 5 жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн ороноймнай түрүү предприятинуудай коллективүүдтэ дэлгэрһэн үрэае тэдэнэр халуунаар дэмжэнэ.

ШАГНАЛ

Ашагта малтамал бэдэрэлгын промышленностьда удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ахамад инженер Николай Михайлович **Добрыниние** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.**

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ШЭЛЭН АБАХА, БЭХИЖҮҮЛХЭ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Партийн гэшүүнэй дүүргэхэ уялгануд, тэрээн бүхэндэ табигдаха эрилтэнүүд КПСС-эй Устав соо тодо һонороор заагданхай. Тэдэнние жэншэдгүйгөөр, үнэн сэхээр бэелүүлгэ хадаа коммунист бүхэнэй шэнжэ шанарые тобойсо харуулха, бодото сэгнэлтэ болохо зэргэтэй. Партийн гол анхаралаа хандуулха хэрэгтэй гэхэдэ, зэргын бүридэлые эмхидхэлэй талаар хододоо бата жагсаалтай, үзэл бодолой талаар сэхэ сэбэр байлгаха гэһэн эрилтэ болоно.

КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй һүүлээрхи КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэриүүдые бэелүүлэн, Улаан-Үдын городской партийна организаци өөрынгөө зэргые олошоруулха, улам бэхижүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхаралаа хандуулжа байдаг юм. Тиихэдэ илангаяа залуу коммунистнуудые бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр һургаха, политическэ хатуужалтайгаар хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдолго гаргана. Партида шэнэ хүнүүдые шэлэн абахын тула хүдэлмэриин элдэб арга дүршэл хэрэглэгдэдэг.

Партийнабэшэ хүнүүдтэ партийн политикые тайлбарилан ойлгуулга, тэдэнэрые нийтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулга саашанхи хүмүүжэлдэ шухала нүлөө үзүүлдэг байна. Энэ хүдэлмэрние үргөөөр, аша үрэтэйгөөр ходо эрхилдэг байхын тула түбхын түрүүндэ коммунистнуудые шиидхэхы участогуудта тааруугаар хубаарилан табиха, үйлэдбэридэ, коллективэй нийтын ажабайдалда залаа шууд хабаадалсажа, түрүү ябаха, жэшээ харуулха үүргыень дээшэлүүлхые партийна олохон организацинууд оролдоно.

Гадна партида орохо хүсэлтэйгөөр хүнүүдэй барихан мэдүүлгэ заатагүй партийна нэмэл суглаан дээрэ үргөөөр зүбшэгдэнэ. Иимэ гурим заншаһан байна. Суглаанда хабаадалсаһан коммунистнууд, партийнабэшэ нүхэдынь КПСС-эй зэргэдэ жагсахаяа хүсэгшэ тухай, тэрэнэй шэнжэ шанар болон нийтын эдэбхи, политическэ бэлэдхэл тухай хөөрэхэтэеэ хамта, тэрээн тушаа һанамжаяа үгүүлхэ, ажаглалта хэхэ байна бшуу. Энэ ушар хадаа партида шэнээр абтагшын ямар харюусалгатай, ямар эрилтэнүүдэй тебигдажа байные элирхэйлнэ ха юм. Иигэжэ олониитын дундаһаа түрүү хүдэлмэришэдые, ажалша интеллигенциич түлөөлэгшэдые, арадай ажахын мэргэжэлтэдые шэлэн абаха үндэһэ һуури табигдана.

КПСС-эй горком партийно-эмхидхэлэй энэ шухала хэрэгтэ хабаатай асуудалнуудые бюрогой заседани бүхэндэ гэхээр зүбшэн хэлсэдэг, зохихо шиидхэбэринүүдые абажа байдаг. Жэшээнь, 1983 оной ноябрь һарада болоһон бюрогой заседани дээрэ «КПСС-эй XXVI съездын табиһан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, партийн зэргые олошоруулха болон бэхижүүлхэ, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар КПСС-эй Октябрьска райкомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай» асуудал харагдаа һэн. Мүн иимэ асуудалаар городой хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангалгын предприятинуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнар бюро дээрэ тоосоһон байна. Партида шэлэн абалга, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэ тухай хөөрэлдөөн партийна эхин организацинуудай болбосорол һайнтай, шудармянган хүниие абаабди. Тиин бусад олон дээдэ һургуулинуудта орходоо, манайхида конкурс ехэ байгаа. Хүдөөгэй мэргэжэлтэдые улам олоор бэлэдхэн гаргаха хараа шэглэл мүнөө үеын онсо шэнжэнүүдэй нэгэн байнаар.

— Танай абитуриентнүүдэй дунда хүдөөгэй залуушуул олонхинь болоно гэжэ та хэлэбэт. Тезд хүдөөһөө ерэһэн хүбүүхэн гү, али басаганай һүүрние городой һургуулин дүүргэһэн, тэдээндэ орходоо, ехэнхидээ һайн бэлэдхэлтэй хүн эзэлхэдээ болохо бэшэ гү! Городой тэрэ хүн хүдөөдэ хүдэлхэеэ һанахашьегүй, харин дээдэ эрдэмтэйл болохые хүсэнэ бшуу. Иимэ ушарта бидэнэр хүдөөгэй үшөө нэгэ мэргэжэлтэеэ алдана бэшэ гүбди!

— Һанаагаа зобоһоньгай ойлгосотой. Зүгөөр ехээр айһанайшье үлүү. Дээдэ һургуули дүүргэһэн хүдөөгэйшье хүн городто үлэхэдөө болохо ха юм. Инженериэ гү, али экономическа эрдэм мэдэсэ тэндэшье хэрэгтэй. Гэбэшье хаанашье түрэһэнһөөнь илгадгүй, городтошье, хүдөөдэшье хүбүүд, басагадай һуража байһан бухы үедэнь хүдөөгэй ажалда дуратай болгохо, тэрэнэй ехэ удха шанартай, һонин, шухала байные харуулха гэжэ оролдодогби.

Харин хүдөөгэй ба городой һургуули дүүргэгшэдэй үшөөл ондо ондоо бэлэдхэлтэй байдагыень бидэнэр хараада абадагби. Хүдөөһөө ерэһэн абитуриентнүүд манай дээдэ һургуулинуудта орохдоо, хэдэн хүнгэлэлтэтэй байдаг. Жэшээнь, колхоз, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта хүдэлһэн хүдөөгэй залуушуул ехэнхидээ бэлэдхэлэй отделениндэ ябадаг. Ажахыһаа эльгээгдэһэн саарһатай хубүүд, басагад институтта орохдоо, шалгалта конкурсгүйгөөр баридаг. Тэрээнһээ гадна, конкурсоор нэгэ—хоёр баллай дутаашье һаань, абалгын комисси хүдөөһөө ерэһэн абитуриентые нэгэдэхи курсда абажа болохо юм. Год шухалань юун бэ гэхэдэ, энэ хүн һунган олоһон мэргэжэлээрээ үнэхөөрөө хүдэлхэ эрмэлэлтэй хүн гэжэ мэдэхэ шухала.

— Хүдөө ажахын һургуули дүүргэгшэдэй тоо улам олошорно. Дипломтой хүдэлмэриэгшадэй тоошье хүдөөдэ олошорно. Гэбэшье эдэ тоонууд адли бэшэ байна. Олон залуу мэргэжэлтэд хүдөө нютаг «хүрэжэ ошодоггүй» гү, али тэндэ тааража, байна шададаггүй гэжэ дүй дүршэл харуулна...

— Хүндэтэ шалгагаангүйгөөр хүдөөдэ «хүрэжэ ошодоггүй» хүнүүд тухай эндэ бү ярилдая. Тэдэнэй энэ абадалынь буляа соо, һургуулида, предприяти болон дээдэ һургуулида суртал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дутагдалтай байныень гэршэлнэ. Энээн тухай тусгаар хөөрэлдөөн хэгдэхэ ёһотой. Хүдөө нютагта тааража шадаагүй хүнүүд тухай мүнөө хөөрэлдэе. Олон ушарта зиэндэ хүдөөгэй хүтэлбэриэгшэд өөһэдөө эдэмэтэй байдаг.

Нэгэ жэшээ харуулһуу. Байгша ондо Горькиин хүдөө ажахын институтые Михаил Е. дүүргэгэ. Һайн дүүргэгэ. Тиигээд областной эмхинүүдэй гуйлтаар (энээниие би тусхайта тэмдэглэнэб) Орловско областиин Свердловой районой «VI съезд Советов» колхоздо главна агрономой тушаалда эльгээгдэһэн байна. Тэндэ залуу мэргэжэлтэдэ байрашье үгэхэбди гэһэн байгаа. Тезд район ерэхэдэнь, райсельхозуправлени Тургеневэй нэрэмжэтэ колхоздо эльгээжэрхёо бшуу. Энэ ажахыда тэрээндэ байра үгэнэгүй. Тиихэдэнь түрүүн эльгээгдэһэн газартаа ошоходонь, тэрээндэ заагданаһан тушаалда ондоо хүн ороһон байгаа. Энэ хүбүүн иишэ тиишээ ябуултаадлэ, түрэл Горьковско областьдоо бусажа, тэндээ колхоздо хүдэлжэ эхилээ. Үшөө город гүйжэ ябашоогүйнь болоо гээшэ ааб даа.

Колхоздо гү, али совхоздо залуу мэргэжэлтэдые ямараар хүлеэжэ абалгаһаа ехэл олон юумэн дулдыдаха байнал даа. Хэрбээ ажахыда залуушуул тухай оролдолго гаргаагүй һаань, мэргэжэлтэд тиимэ ажахыһаа хээзээ нэгэтэ гаража ошохо байна бшуу. Харин оролдолгын гаргагдадаг газарта кадрнуудшье тогтожо хүдэлнэл. Һаяхан министерствын хүдэлмэрилэгшэд Рязаниин областиин Пронско районой «Новая жизнь» совхоздо ошожо ерээ. Донской СХИ дүүргэһэн үбгэ һамган Соколовтон эндэ ерэһээр гурбан жэл болжо байна. Тэдэнние өөһэдынь мэргэжэлээр ветврачай ажалда оруулаа, квартира үгөө, тэдхэмжэ түлөө. Тиигээд ажахын хүтэлбэрилэгшэд эдэ залуу мэргэжэлтэдтэ баяртай гээшэнь аргагүй...

— Колхоз болон совхозуудые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар ба мэргэжэлтэдээр хангаһан, саашадань бэхижүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрүүдэй Советэй тогтоол гараһан гээшэ. Тэрээн дотор залуу мэргэжэлтэдтэ гэр байра үгэхэһөө гадна, тэдэнэй худалжэ эхилһэн түрүүшын гурбан жэлэй туршада байрынь, мүн дулаан ба гэрэлэй түлөөные ажахы үгэжэ байха ёһотой гэжэ хэлэгдэнэ. Гадна, тэрэ тогтоолой ёһоор, залуу мэргэжэлтэдэй гурбан жэлнэ бага бэшэ саг соо худэлхэ һаань, дааһан тушаалайнь зургаан салин хүрэтэр нэгэн доро үгтэхэ тэдхэмжэ тэдээндэ дурадхагдаха ёһотой. Бодото байдалда эдэ ёно дуримүүд хэр эзргэ дүүргэгдэнэ гээшэб!

— Экономико һайнтай ажахынуудта яһала дүүргэгдэнэл даа. Харин гарзатай колхоз, совхозуудта гэхэ гү, али ондоогоор хэлэхэдэ, мэргэжэлтэдээр эгээл дуталдадаг ажахынуудта иимэ тэдхэмжэнүүдые тэдээндэ үгэхэнь һүүлэй үе хүрэтэр хүндэ байгаа. Тэрэниие түлэхын тулада мүнгэ зөөри оруулгаһан олзоһоо абаха болоно бшуу. Тезд гарзатай ажахынуудта ямар олзо байхаб даа? Тиимэһээ дуримдэ таарахагүйшье һаань, олзо багатай ба гарзатай ажахынуудта нийтэ ажахын гаргашануудай статьягаар тэдхэмжын мүнгэ түлэхыень зубшөөгдэнхэй. Энэ гурим байгша оной июлиин 31-нээ хүсэндөө оронхой. Тиимэ болохолоороо, мүнөө залуу мэргэжэлтэ бүхэн тэдхэмжэ абахаб гэжэ найдахадань болохо. Харин энэнь ажабайдалаа бэеэ даагаад һаяэхилжэ байһан хүндэ ехэ туһаламжа болохо байһаниинь ойлгосотой.

— Мүнөө үеын хүдөөгэй үйлэдбэри урдынхидал адли бэшэ болонохой гээшэ ааб даа. Шэнэ технологи ба шэнэ техникэ хүдөөдэ ерэнэ, үйлэдбэри эмхидхэлгэ нарижуулагдана. Эдэ бүхы хубилалтануудые һургуулинууд хэр эзргэ хараадаа абана гээшэб!

— Манай дээдэ һургуулинуудай түсэб болон программануud нёдондо жэлдэ хубилгагдаһан байна. Шэнэ предмедүүд ба курсын хэһэгүүд, жэшээнь, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилэлгэ, инженернэ ба экономическа бодомжолгонуудта тоололгын техникэ хэрэглэлгэ, хамтын подряд хүдөө ажахыда, хүдөө ажахын продукци абаха индустриальна онол арганүүд, хэды шэнээн үргаса абахаяа уридшалан мэдэлгэ (программировани) болон бусад хэһэгүүд оруулагдаһан байна. Хүдөө ажахын гол мэргэжэлнүүдтэ хараадуулан, мэргэжэлтэдые бодото дээрэнь бэлэдхэхэ комплексно программануud хараалагданхай. Һуралсалда шухала онол арга, электронно-тоололгын техникэ, телевидени, бусад техническэ хэрэгсэлнүүд һургуулида улам олоор хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө асуудал иимээр табигданхай: мэргэжэлтэ гээшэ гансал технолог бэшэ, харин үйлэдбэриие эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ мүн. Студентнэртэ хүтэлбэрилгын дадалнууд олгогдоно, мүн мүрысөө эмхидхэлгын гол ёһонууд заагдана, мэдэлдэнь байһан хүнүүдтэй яажа харилсабал һайн бэ гэжэ хэлэгдэдэг. Һайнаар һурадаг, нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хэ[illegible] бүүд, басагадые[illegible] тусхай бүлэгүүд[illegible] дэ үйлэдбэриин[illegible] дые бэлэдхэдэг. [illegible] дураараа нэмэжэ[illegible] ман дисциплинэ[illegible] педагогико, соц[illegible] гэхэ мэтые шуд[illegible]

— Дээдэ һургуулинуудай түсэб болон программануud нёдондо жэлдэ хубилгагдаһан байна. Шэнэ предмедүүд ба курсын хэһэгүүд, жэшээнь, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилэлгэ, инженернэ ба экономическа бодомжолгонуудта тоололгын техникэ хэрэглэлгэ, хамтын подряд хүдөө ажахыда, хүдөө ажахын продукци абаха индустриальна онол арганүүд, хэды шэнээн үргаса абахаяа уридшалан мэдэлгэ (программировани) болон бусад хэһэгүүд оруулагдаһан байна. Хүдөө ажахын гол мэргэжэлнүүдтэ хараадуулан, мэргэжэлтэдые бодото дээрэнь бэлэдхэхэ комплексно программануud хараалагданхай. Һуралсалда шухала онол арга, электронно-тоололгын техникэ, телевидени, бусад техническэ хэрэгсэлнүүд һургуулида улам олоор хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө асуудал иимээр табигданхай: мэргэжэлтэ гээшэ гансал технолог бэшэ, харин үйлэдбэриие эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ мүн. Студентнэрт

ҮДЭЙ МЭРИ

АГШАДАЙ ЗАХЯА БЭЕЛҮҮЛЭН

дотор Һунтудые дүүргэ анхарал юм. Үнгэ Һунгалтын ануд дээрэ ал худэлмэ ри ашаг үрэ лхын, ажа болбосон тө тула Һа уудаа оруул. абаринуудые

урда тээ «Победа» Һаалишан, овно Сове М. Митыпо ианууд ма йон дотор дүүргэгдэжэ дэ, 10 мян ой дотор Аласа ө дүүргэгдэжэ ө, зоной урда гараба, Энэмнай соёлой байшангай уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Цырегма Цымпилова байба.

— Сайн байна, манай нютагай хүндэтэ хонишод — гээд, тэрэ жэгтэй зөөлөөр үянгатуулан, амаршалба. — Таанадтаа Загаһатын соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид халуун зүрхэнэй амар мэндые хүргэнэбди. Ажалдатнай амжалта, ажабайдалдатнай жаргал хүсөөд, концерт дуугаа эхилхэмнай.

Үярма һайхан хүгжэмэй зэдэлээдхихэдэ, соёлой байшангай директор Дарима Жалсанова харагшад тээшэ гараа дэлгэжэ, Цырен Хоборковой «Амаршалгын дуу» налгай зохидоор дуулаба. Дуу, хатар бүхэнөө соёлшод эндэ сугларһан хонишодто, тэдэнэй үхибүүд, түрэлхидтэ зорюулаа. Жэшээнь, «Борсоев тухай дуу» гэрэй эзэн С. С. Ринчиннимаевта зорюулһан байгаа. Автоклубые даагша Бальжинима Бальжиров «Эхэ орон тухай дуу» ород хэлэн дээрэ һаалишан Валентина Воробьевада дуулажа үгөө. Буряад, башкир арадуудай хатарые уян нугархайгаар гүйсэдхэһэн Баярма Чимитцыренова сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгада хүртэһэн байна.

Галина Цыренжапова, Бальжинима Бальжиров хоёрой чанза, гитара дээрэ наадажа, дуу, хатарнуудые ирагуу гоёор, эршэтэй солоонооршье дэмжэхэдэнь, харагшад зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлэн, амяа таташанхайнууд һуугаа бэлэй. Илангаяа Буряад дуу хүгжэмые эдэ инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэхэдэ, аялга нугалбаринь ульгам зохидоор гарадаг юм байна.

Загаһатынхид онсо бэлигтэй гэжэ Хэжэнгэ соо дэмы хэлсэдэгүй, дуулаха, хатархадаашье, уран шүлэгшье уншахадаа, эдэнэр хүнэй зүрхэ сэдьхэл дополгохо шэдитэй юм.

Концертын түгэсэһэн хойно соёлшодой дэбтэрые иран хараоао. Һайгша ондо таоиһан нааданнуудынь эндэ хуу тэмдэглээгэн. «Холо гэнгүй маанадтаа ходол ерэжэ байнандатнай баярланаоди. Гансал яоагаар бэшэ, машинаар яоаа һаатнай, һайн нааб даа. Хонгёо һайхан дуу хатараараа маанадаа баярлуулбалта даа. Шэнэ һайхан оуряад дуу шагнажа һуухада, ехэл зохид байна». «Хонгёохон дуугаараа, хүхюухэн хатараараа маанадтаа ерэһэндэтнай баясанабди. Дулаахан үгөөрөө, һайхан сэдьхэлээрээ һанал бодолыемнай дуупан эзэлбэлта». Иимэ тэмдэглүүд дэбтэр соонь олон. Саашадаашье нэмэхэ байнандань лаб этигэмээр.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

совхозой һаалишан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат М. И. Гаристда үгтэһэн 8 захиагай табаниинь бэелүүлэгдээ. Тэрэнэй тоодо Хандагайн леспромхозой түө һууринда котельнэ баригдажа эхилбэ. Үдын совхозой ажалшадай үхибүүдтэ 140 һууритай ясли-сад бодхоогдоо, Хүлэй совхоздо автобус, Дээдэ-Тайлсын больницада, «Түргэн туһаламжын» машина үгтэбэ.

Мүн Хасуурта, Тохорюугта, Санномысска һууринуудта хамта дээрээ 230 үхибүүдэй һууритай ясли-садуудай байрануud ашаглагдаба. Тиин холын отара, гүүртэнүүд дээрэ ажалладаг хонишод, малшадай балшар заахан үхибүүд түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлдэг үхибүүдэй саадуудта байлгагдажа, хара багаһаа олон юумэ мэдэдэг болохоор хүмүүжүүлэгдэнэ.

Нютагай Соведүүдэй дундаһаа Хориин поселково Соведэй гүйсэдком һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа захалаа. Дээдэ-Тайлсын больницада, «Түргэн туһаламжын» машина үгтэбэ.

Мүн Хасуурта, Тохорюугта, Санномысска һууринуудта хамта дээрээ 230 үхибүүдэй һууритай ясли-садуудай байрануud ашаглагдаба. Тиин холын отара, гүүртэнүүд дээрэ ажалладаг хонишод, малшадай балшар заахан үхибүүд түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлдэг үхибүүдэй саадуудта байлгагдажа, хара багаһаа олон юумэ мэдэдэг болохоор хүмүүжүүлэгдэнэ.

Нютагай Соведүүдэй дундаһаа Хориин поселково Соведэй гүйсэдком һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна гэжэ хэлэлтэй. Сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д-Н. Д. Аюшеевтэ манай корреспондент хандажа, эндэ бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээнүүд тухай тодорхойгоор хөөрэхыень гуйба.

Д-Н. Д. Аюшеев: Үшөө сентябрь һарада гүйсэдкомой заседани дээрэ манай депутадуud, мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зооветмэргэжэлтэд малаи үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа һэн. Малай байрануудые һайнаар бэлэдхэхэ, малшадай һуудал байдалые хангаха хүдэлмэрие анхаралдаа абаха, депутат бүхэн ямар нэгэн отара, гүүртэ, фермэ дээрэхи ажал эмхидхэхэ, үйлэдбэриин хэрэгэй түлөө харюусаха даабаритай болоо юм. Үйлэдбэриин шухала участогуудта, жэшээнь, булагай, Тохойн, Ягодный фермэнүүдтэ депутадуудай саг үргэлжын бүлэгүүд байгуулагдаа. Эгээл энэ үедэ ашаглалгада үгтэхэеэ байпан булагай шэнэ комплексын оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, тэжээлэй цехые саг соогоо ашаглалгые хиналта дороо абаа һэмди. Тайлбэрилан хэлэхэдэ, мүнөө жэлэй үбэлжэлгэдэ манай малшад муу бэшээр бэлдэһэн байна.

Асуудал: Малшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ болон бусад хангалтые ямар гуримаар эмхидхээбта?

Харюу: Малшадай бүхэ эрилэнүүдые комплексноор хангаха тусхай график зохёоһон байнабди. Четверг бүхэндэ колхозой отара, фермэ бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэдые соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай талаар хангаха эдэн бригадануud аян замда гарадаг юм. Агитаторнууд, политинформаторнууд малшадай һонирхоһон асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэнөө гадна улаан буланнуудта «Дэлишалны хуудапануудые», ханын газетэнүүдые, социалис мүрысөөнэй бюллетеньнүүдые гаргадаг. Хонишодой хэрэглэмжэдэ баитан нүүдэл биолиотекэнүүдэй ном, брошюранууд четверг бүри һэлгэн шэнэлэгдэнэ.

Асуудал: Соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд үоэлжэлгэн үедэ малшадые хэр хангана?

Харюу: Уран һайханай агитационно «Ургы» гэжэн бригада үбэлжэлгын туршада фермэ, отарануud дээгүүр 26 концерт табиха социалис уялга абаа юм. Уран һайханай бүлгэмэй артистнууд удхаараа гүнзэгы агитконцерт олонхи гүүртэ, фермэнүүдэй малшадта харуулаа, отарануудай хонишодые баярлуулаа. Һонирхолтойнь юуо гэхэдэ, зарим дуу, хатарнуудые малшадай захилаар тусхайлан гүйсэдхэнэ. Тэрэшэлэн түрэл колхозой бодото байдалаи жэшээнүүдые хэрэглэһэн шог үгто шүлэгүүд, солгёон дүүнууд иланганяа сэгнэгдэнэ, олоондо һайшаагдана. Республикын соёлой габьяата хүдэлмэришэн Н. Р. Галданова, Э. В. Бальжинимаева болон бусад эдэбхитэйгээр энэ хэрэгтэ хабаадалсана.

Асуудал: Загастайн сельпогой хүдэлмэрилэгшэдэй хангалта тухай хөөрыт.

Харюу: Тусхай график-маршрудаар яоажа, захил хэдэг журнал соогоо эртээнһээ зохил абаад, автолавка эд бараа, эдеэ хоол худалдажа, үдэр бүри шахуу фермэ, отарануудаар ябана. Булагай һуһаалинин шэнэ комплексын дэргэдэ худалдаа наймаанай лерек һаяхан нээгдэбэ. Тусхай наймаалагша эндэ томилогдоогүй юм. Малшадай дунда һайн дуранай харюусалгата нюур һуһагдажа, үдэр бүриин хэрэглэлэй, «гарын үзүүрэй» эд бараа, эдеэ хоолой эүйлнүүд тус лагӧгӧ худалдагдадаг байха юм. Тиихэдэ Тохойн ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангадаг филиалай худалмэрилэгшэд малшадай захилаар хубсаһа хүнар һайнаар оёхо гэжэ ороллоно. Медицинын худалмэрилэгшэд һара бүри фермэ, гүүртэ бүхэндэ «ариг сэбэрэй үдэр» үнгэргэнэ.

Үнэхөөрөөшье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай үрма зоригые бадаруулха талаар тодорхой худэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Загастайн сомоной Соведэй харьяата предприяти, организацинуудай коллективүүд малшадта туһаламжа үзүүлнэ. Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ һара бүри хэһэн ажал тухайгаа соёлшод, медицинын, худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэд, шефүүд тоосодог болонхой.

— Ээлжээтэ һунгалтын болзор тодорхойлогдожо, ойлгуулжын худэлмэрие бүри үргэнөөр ябуулна, һунгагшадай захяануудта анхаралаа ехэзр хандуулжа, үйлэдбэриин хэрэгые, ажалшадай һуудал байдалые саашадань улам һайжаруулха зорилготойгоор худэлхэ болонобди, — гэжэ Данзан-Нима Дондокович Аюшеев мэдүүлбэ.

Н. НАМСАРАЕВ хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЭ НОМЬОО

Ж. А. Зимин олон удаан жэлдэ һуургуулида багшалһан, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша алдартай юм. Үхибүүдэй абари зан һайн мэдэдэг тула, тэдэнэй уншахада ульгам, һургаал абамаар шүлэгүүдые олоор бэшэжэ, арбаад ном гаргууланхай.

Гадна Жан Зиминэй «Хужартын үер», «Зунай шуурган» гэһэн зүжэгүүд Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрта амжалтатайгаар табигдаа һэн. Тэрэшэлэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан гурбан зүжэгынь Улаан-Удын болон Шэтын куклын театрнуудаар харуулагдажа байдаг.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн Жан Зиминэй үхибүүдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүдэйнь «Наран наашаа, үүлэн саашаа» гэжэ шэнэ согсолбори мүнөө жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр гарахаар хараалагданхай. Мүнөө тэрэ номһоонь хэдэн шүлэгүүдые уншагшадтаа дурадханабди.

Жан ЗИМИН

ЭЖЫ

Эжымни энгэр
Эгсэ, үндэр.
Үбдэгтэнь гаража,
Энгэртэнь аһажа,
Эжыгээ тэбэринэб.
Эрхэлнэб, энхэрнэб.

Эжымни үбдэг
Үргэн талмандал.
Эзэмдэн һуухадам
Эгээл зохид юм.

Эжымни ээм
Үндэр байсадал.
Тэндэһээнь нарбайжа,
Тэнгэридэ хүрэхэб.

ХУҺАН

Һургуулниигаа
Сохо дор
Һуулгабаб даа
Хупые.

Ургуулнаб даа
Түргэнөөр —
Уулганаб даа
Уные.

Ургыш, ургыш.
Хуһамни,
Уга үндэр
Болохолши.

Өндөө дээшээ
Зэнныни,
Үндэр һүнигүй
Тэнжыни.

Томо хуһан
Болохолши,
Тэнгэриин үбсүү
Тулахалши.

Наршахагүйш
Наранда,
Хатахагүйш
Халуунда.

Намаа набшаар
Намирхаш,
Нарин хонгор
Болохолши.

Уналнаб даа,
Шамайгаа,
Ургуулнаб даа,
Шамайгаа,

Хун сагаан
Хуһамни,
Хурьган сагаан
Хуһамни.

ЯМАР АМИТАН ГЭЭШЭБ ДАА?

Хурдан хурсаар
абирагша,
Хадын хяраар
ябагша.

Саяан уулын
угсаатан,
Саһата орой
заяатан —
Хэн гээшэб даа,
энэмнай,
Юун гээшэб даа
тэрэмнай?

Түргэн байсын
нюруугаар,
Тэгшэ елүүр
харгыгаар
Тангарһандал
абирдаг,

Табарһандал
үгсэдэг —
Тэрэ ямар
амитан бэ,
Танихаар бэшэ
суутан бэ?

Һэлмэ шэнги
эбэрээрээ
Һэтэлхэнь ха
үүлые,
Урин нарин
бэеэрээ
Эзэлбэ даа
урмыем —
Ягаа жэгтэй
юумэб даа,
Ямар амитан
гээшэб даа?
Альпинистын
нэрэ зэргэ
Абахал гэһэн
абьяастай
(Тингэл хадань
тэнгэри
Тэһэ альгаа
ташахалтай) —
Хэн гээшэб, тээд, —
энэмнай,
Юун гээшэб, тээд,
тэрэмнай?

ОРООҺОН

Хүрьһэтэ газарай
хүйһэн соо
Уурхайлба даа
ороохон.
Угаа дулаан
үлгы соо
Хүлдэхэ-даарахаа
болёо һэн.
Ганса тэндэнь
уйтан даа,
Гайтайл балай
харанхы.
Амяа абажа
ядана даа —
Ажаһууха
аргагүй.
Уйдхарта ороохон
абтаба,
Уйлажа, дуулажа
захалба.
Гэнтэ бодол
түрүүлээ —
«Гэртээ бусахам»
гэжэ зорёо.
Шандааһала
шангадхаад,
Шамдуу дээшээ
дүүлибэ,
Үндэһөөрөө
үдьхэлоод
Үшөө шангаар
зүдхэбэ.

Хүрьһэтэ газар
хүдэлбэ —
«Хүсэтэй» — гэжэ
мэдэрбэ,
Хүлһөө адхаба
ороохон.
Хүсөө гаргаба
ороохон.
Арайл гэжэ
бултайба.
Амила абажа
налайба.
Наартай дулаан
харасаараа
Наран-хүбүүн
угтаба.
Нарин элшэ —
гараараа
«Наашаа!» — гэжэ
хүтэлбэ.
Бороон ундынь
харяаба.
Бороон нюурынь
угааба,
Һаруул агаар
гамнана,
Һалхин үһысынь
һамнана.
Тоонто нютагаа
ерэхэдээ
Таряан гэжэ
нэрлэгдээ.
Гашуудалаа
мартаба,
Гайтайханаар
хубилба,
Гоёхоноор
хубсалба.
Горитойхоноор
ургаба.

АЯ-ГАНГА

«Хуурай талада хайшан
гэзд
Хатангүйгөөр һалбаринаш?
Хүхюур губида хайшан
гэзд
Хуухарангүйгөөр
хангалнаш?» —
Һанаа зобоһон янзатай
Нялхын зүбшэл нануулна,
Аза һайхан бодолтой
Ая-Гангада мэдүүлнэ:

«Зөөхыешин зүбшэнэб,
Нүүхыешин урлнаб;
Тарам тайга талингыш,
Таһаал баидал түбхинышь:

Тааруу байхал тэндэшни,
Тулюурхан даа эндэшни».
Ая-гангга анхараад,
Аргааханаар арсалдаа:

«Һэрюухэнш һаань
Тэндэшни,
Нүүдэртэкш һаань
Тэндэшни —
Паршыхаб даа намагтань,
Һарбнихаб даа
нүүдэртэнь».

«Уула хадын үндэртэ
Үнэн байра эдлэхэш —
Удын наран үлүүгээр
Хаааахагүй дэнниешье,
Шараад шанха дээрэһээ
Шатаахагүй
шамайешье», —
Дахин һалхин дабтаба,
«Хайратайш» — гэжэ
хандаба.
«Ундаар үлүү тайгаш һаа,
Һэрюу ехэтэй һарьдагш
һаа —
Харнин гэжэ мэдэнэб
даа,
Холын гэжэ тоолоноб
даа,
Эсэгэ дайдам эндэл даа,
Эхэ талам энэл даа» —
Ая-гангга аятайханаар
Хангалтажа харюусаа.

ЗАГ ЗОРЮ ЭЛҮ

ФЕСТИВАЛЬ

Ульчануудаа
тива» ансам
ад залуушуд
үүдэй бүхэн
валие үгтэ
ернуудые
эй. Совет он
ай бүлэ дой
шүүн боло
эн һалбара
эн дуу, хэ
ань оруулам
ай уран һа
эй бүхэсөө
убликанска
пломуудта
ивтэй Алас
элтэ компо
реографууд
эн. Гоё һай
хараг
бсаһа хуна
дэнэй амж
оороо хуб
Булава,
Хабаровска

ЗАГ ЗОРЮ ЭЛҮ

Номгон да
гаһа барил
олхозой дүг
эр участок
олгогдонхо
үүлгын ком
лгада орун
ой кабинеду
ад хэрэгтэй
дамжа абаа
аргатай ю
Колхозниг
анай шиидх
ригдаһан
дэнэр ажал
тухэриг хэ
хыдаа ж
г. Тиин эн
бинь меди
барилгад
йгаа.
—Ажахын
ле һайжару
хандуулд
ж колхозо
елезнев х
олнуудтэ го
лай хэрэг
йшан, почт
рнүүд бари
Владивосто

ҺАЙНДЭР

ВЛАДИМИР

нсервын ш
ктив
хинүүдтэ т
—овощ
удые, сала
гэгээ.
Эндэ амһар
эд, продук
тэр бүхы
руулагданх
ктивэй ажа
дхэнэ.
Таһалгаяаг
йгаар худ
вод хэрэгт
нгагданхай.
льнэ, элшэ
, сэбэрлэ
уд хүдэлдэ
ийяти тээшэ
тай харгы
завод жэ
голюбовско
анха элдэб
эдэг байха

ой байшан-
ай коллек-
дан тухай
р таранхай.
идаа бэлиг
хуулаадхи-
ааб даа.
хуу баран
мэдэхэ ха
адаш: «Ү—
— гээд,
үйшье бай-
эбши? Тин-
ара бүхэн-
ал байхада,
ай болошо-
атын соёл-
е хараадаа
й, Четверг
шуурганшье
ан замдаа
аг. «Зарим
бангүй бай-
днай хүлеэ-
олон һагад,
жэ байдаг»
байшангай
Жалсано-
шинын үгы-
йбди. Зага-
од, хэдэн
тэнүүд бин
р ябагаар
».
удэр эгээл
өөнэй 9
анда ерэхэ-
дынхид суг-
ан хэжэ бай-
ааа хуса-
иннимаевай
инутын лэ
гитара,
, соёлшод
рда хада
ан үг-
ан элшөөэ
гэрние, са-
талые жэг-
үүлнэ.
анда ерэм-
артистнар
ага уруунь
Түрүүшын-
н бэшэ ха-
дэ зогсожо
гэжэ гэрэй
энеэгээд,
— Эдэмнай
лэгээ, ба-
артай юм
ань Сандак
ччиннимаев-
ража, хуса-
ди. Зуу-
үй толгой
дадаг юм.
аа, эдэ хуса-
ай сэнтэй
тэ Забайка-
дото үүлтэ-
хэлэй «элит-
дэмэл клас-
оно ха юм.
хуса хара-
эд, Сандак
аамнай ни-
янзатайгаар,
зантага-
наар хибэ-
зааба. —
кциондо тэ-
00 тухэриг
манай ахаа-
Александр
усануудыень
нээ гамна-
дахала зүр-
ань асараа
шье болоо
. Энэшин
нартай хү-
орходоо хо-
н үлүүгээр
Юрэдөө, эдэ
сал Загаһа-
н Чисаанын,
озуудые хү-
гээшэ».
омогорхоно-
. Үглөөгүүр
мой таһалга
ань дүүрэн
олон грамо-
ье обёороо
нимаевай
анууд элдэб
онуудта тү-
һэн габьяа-
усануудайм-
ндэ түрэһэн

ДЕПУТАДУУДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Нинтын малай үбэлжэлгын үедэ малшадые хангаха талаар Сэлэнгын районой Загастайн сомоной Соведэй депутадуud горитон худэлмэри ябуулжа байна гэжэ хэлэлтэй. Сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д-Н. Д. Аюшеевтэ манай корреспондент хандажа, эндэ бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээнүүд тухай тодорхойгоор хөөрэхыень гуйба.

Д-Н. Д. Аюшеев: Үшөө сентябрь һарада гүйсэдкомой заседани дээрэ манай депутадуud, мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зооветмэргэжэлтэд малаи үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа һэн. Малай байрануudые һайнаар бэлэдхэхэ, малшадай һуудал байдалые хангаха худэлмэрие анхаралдаа абаха, депутат бүхэн ямар нэгэн отара, гүүртэ, фермэ дээрэхи ажал эмхидхэхэ, үйлэдбэриин хэрэгэй түлөө харюусаха даабаритай болоо юм. Үйлэдбэриин шухала участогуудта, жэшээнь, булагай, Тохойн, Ягодный фермэнүүдтэ депутадуудай саг үргэлжын бүлэгүүд байгуулагдаа. Эгээл энэ үедэ ашаглалгада үгтэхэеэ байпан булагай шэнэ комплексын оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, тэжээлэй цехые саг соогоо ашаглалгые хиналта дороо абаа һэмди. Тайлбэрилан хэлэхэдэ, мүнөө жэлэй үбэлжэлгэдэ манай малшад муу бэшээр бэлдэһэн байна.

Асуудал: Малшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ болон бусад хангалтые ямар гуримаар эмхидхээбта?

Харюу: Малшадай бүхэ эрилэнүүдые комплексноор хангаха тусхай график зохёоһон байнабди. Четверг бүхэндэ колхозой отара, фермэ бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэдые соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай талаар хангаха эдэн бригадануud аян замда гарадаг юм. Агитаторнууд, политинформаторнууд малшадай һонирхоһон асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэнөө гадна улаан буланнуудта «Дэлишалны хуудапануудые», ханын газетэнүүдые, социалис мүрысөөнэй бюллетеньнүүдые гаргадаг. Хонишодой хэрэглэмжэдэ баитан нүүдэл биолиотекэнүүдэй ном, брошюранууд четверг бүри һэлгэн шэнэлэгдэнэ.

Асуудал: Соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд үоэлжэлгэн үедэ малшадые хэр хангана?

Харюу: Уран һайханай агитационно «Ургы» гэжэн бригада үбэлжэлгын туршада фермэ, отарануud дээгүүр 26 концерт табиха социалис уялга абаа юм. Уран һайханай бүлгэмэй артистнууд удхаараа гүнзэгы агитконцерт олонхи гүүртэ, фермэнүүдэй малшадта харуулаа, отарануудай хонишодые баярлуулаа. Һонирхолтойнь юуо гэхэдэ, зарим дуу, хатарнуудые малшадай захилаар тусхайлан гүйсэдхэнэ. Тэрэшэлэн түрэл колхозой бодото байдалаи жэшээнүүдые хэрэглэһэн шог үгто шүлэгүүд, солгёон дүүнууд иланганяа сэгнэгдэнэ, олоондо һайшаагдана. Республикын соёлой габьяата хүдэлмэришэн Н. Р. Галданова, Э. В. Бальжинимаева болон бусад эдэбхитэйгээр энэ хэрэгтэ хабаадалсана.

Асуудал: Загастайн сельпогой хүдэлмэрилэгшэдэй хангалта тухай хөөрыт.

Харюу: Тусхай график-маршрудаар яоажа, захил хэдэг журнал соогоо эртээнһээ зохил абаад, автолавка эд бараа, эдеэ хоол худалдажа, үдэр бүри шахуу фермэ, отарануудаар ябана. Булагай һуһаалинин шэнэ комплексын дэргэдэ худалдаа наймаанай лерек һаяхан нээгдэбэ. Тусхай наймаалагша эндэ томилогдоогүй юм. Малшадай дунда һайн дуранай харюусалгата нюур һуһагдажа, үдэр бүриин хэрэглэлэй, «гарын үзүүрэй» эд бараа, эдеэ хоолой эүйлнүүд тус лагӧгӧ худалдагдадаг байха юм. Тиихэдэ Тохойн ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангадаг филиалай худалмэрилэгшэд малшадай захилаар хубсаһа хунар һайнаар оёхо гэжэ ороллоно. Медицинын худалмэрилэгшэд һара бүри фермэ, гүүртэ бүхэндэ «ариг сэбэрэй үдэр» үнгэргэнэ.

Үнэхөөрөөшье, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай үрма зоригые бадаруулха талаар тодорхой худэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Загастайн сомоной Соведэй харьяата предприяти, организацинуудай коллективүүд малшадта туһаламжа үзүүлнэ. Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ һара бүри хэһэн ажал тухайгаа соёлшод, медицинын, худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэд, шефүүд тоосодог болонхой.

— Ээлжээтэ һунгалтын болзор тодорхойлогдожо, ойлгуулжын худэлмэрие бүри үргэнөөр ябуулна, һунгагшадай захяануудта анхаралаа ехэзр хандуулжа, үйлэдбэриин хэрэгые, ажалшадай һуудал байдалые саашадань улам һайжаруулха зорилготойгоор худэлхэ болонобди, — гэжэ Данзан-Нима Дондокович Аюшеев мэдүүлбэ.

Н. НАМСАРАЕВ хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС · АПН

КУБЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ГАВАНА. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгдэхи секретарь, республикын Түрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастрын түрүүлэлгэ доро Кубын Компартиин ЦК-гай арбадахи Пленум эндэ болобо. АИН агентствын мэдээсэнэнэй ёноор, Кубын Компартиин III съездые үнгэргэхэ тухай асуудалые тэрээндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

1985 оной социально-экономическа хүгжэлтын нинтэ нэгэн түсэбэй ба түрэнэй бюджедэй проектые Пленум хаража үзөө. Партиин политическэ-үзэл сурталай ажал ябуулгые саашадань эдэбхижүүлхэ, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ нинтын эмхинүүдэй хабаадаха асуудалнуудта тэрээндэ хабаадагшад ехэ анхаралаа хандуулһан байна.

Пленумые хаалга дээрэ Ф. Кастро үгэ хэлэбэ. Ороной экономическа хүгжэлтын, өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые өөхижүүлгын дүнгүүдтэ тэрэ үндэр сэгнэлтэ үгэбэ. Эдэ бүхы амжалтанууд бүхы Кубын арадай шэн габьяата ажалай, хүсэлэл оролдолнуудай үрэ дүн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Саашадаа Ф. Кастро экономическа асуудалнуудта, уласхоорондын байдалда дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

ОЛОНОЙ ҺОНИРХОЛ ҮҮСХЭНЭ

УЛААН-БААТАР. Түрэнэй Третьяковско галерейнээ абтаһан зохёолнуудай выставкэ Улаан-Баатарай Уран зураг музей соо табигдажа, олонитые һонирхуулһан байгаа.

Монголой нинслэл хотын олон мянган хүн зон Репинэй, Васнецовой, Айвазовскийн, XIX болон XX зуун жэлэй эхин үеын ородой уран зураг элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй зохеол өүтээлнүүдтэй танилсаба. Ородой уран зураг һургуулиин баяан ёно заншалнуудые гүнзэгыгөөр ойлгохо арга Монголой искусствада дуратайшуулда олгоһон, Монголой ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи соёлой харилсаае улам үргэдхэһэн байха юм.

Толотомо илалта

ДЕЛИ. Парламентын арадай (доодо) палатада үнгэргэдэһэн һунгалта дээрэ премьер-министр Раджив Гандиин ударидадаг Индиин Национальна конгресс (И) гэдэг хүтэлбэрилхы партиин болзорноо урид толотомо илалта туйлажа, ороной шэнэ правительствые бүрин дүүлхэ эрхэ олобо. Эндэ толилогдоһон һүүлэй баримта мэдээнүүдэй ёноор, һунгуулиин 508 округой 329-дэнь тэрэ илалта туйлаа. Диилэнхи олонхиин дуугаар Р. Ганди Уттар-Прадеш штадай Аметхэ округноо парламентын арадай палатада дахинаа һунгагдаһан байна.

Һунгалта дээрэ ИНК(И)-ын амжалта туйлаһые тэмдэглэхдээ, хүтэлбэрилхы партиин ороной хуули гаргадаг дээдын зүргээнда гурбанай хоёр хубиһаа үлүүе абаха байха гэжэ нютаган хэблэл нэгэн дуугаар тэмдэглэнэ. ИНК(И)-ын хүтэлбэрилэгшэ арад түмэнэй нэгэдэлые саашадань оэхижүүлхын, бүхы общинануудай хоорондо үгээ ойлголсолгые туйлахын, ороной бүхы хүн зоной һуудал саидалые һанжаруулхын түлөө тэмсэл минин гол зорилго болохо байна», — гэжэ Индиин правительствые толгойлогшо тэмдэглээ.

Инди бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй худэлөөндэ эдэбхитэй үүргэ дүүргэхэ, дэлхэй дээрэ энэ нүлөө ехэтэй хуралдаанай эб направдалта харааа шаглэлые бүрин хүсэдөөр дэмжэхэ байна гэжэ Раджив Ганди мэдүүлбэ.

Индиин Национальна конгресс (И) гэдэг хүтэлбэрилхы партиие диилэнхи олонхи һунгагшадай дэмжэжэ байһан ушар ороной өүтэн байлгын түлөө энэдхэг арадай дуугаа үгэһэн ушар болоно гэжэ Индиин премьер-министр Раджив Ганди журналистнуудта мэдүүлбэ. «Республикынгаа арад түмэнэй нэгэдэлые саашадань оэхижүүлхын, бүхы общинануудай хоорондо үгээ ойлголсолгые туйлахын, ороной бүхы хүн зоной һуудал саидалые һанжаруулхын түлөө тэмсэл минин гол зорилго болохо байна», — гэжэ Индиин правительствые толгойлогшо тэмдэглээ.

Инди бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй худэлөөндэ эдэбхитэй үүргэ дүүргэхэ, дэлхэй дээрэ энэ нүлөө ехэтэй хуралдаанай эб направдалта харааа шаглэлые бүрин хүсэдөөр дэмжэхэ байна гэжэ Раджив Ганди мэдүүлбэ.

Энэ жэлдэ Эфиопидо ехэ ган гасуур боложо, арад зэндо нилээд зоболон, гашуудал асарба. Ороной правительство ган гасуурай хойшолонгые дабажа гараха талаар тусхай хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнхай. Гандаһан газарай хүн зон ондоо районууд тээшэ зөөгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иллубабор провинци руу нүүлгэ эхилбэ.

АДН—ТАСС-ай фото.

ПОРП-ын ЦК-гай ТОГТООЛ

ВАРШАВА. Фашизмые һамна бута сохижо, туйлагдаһан түүхэтэ илалта бата эб найрамдалай, этигэл найдалай ба харилсаа холбооной үе сагые бүхы арадуудта нэзһэн байгаа. Тэрэнэй ашаар Польшо шэнэ, арадай байгуулалтатай бэеэ дааһан гүрэн болоо, Европодо эб найрамдалай ба тогтууритай һайн байдалай бата эрхэ нүхэсэл байгуулагдаа, гэжэ фашизмые илаһаар, Польшын газар нютагуудые нэгэдүүлһээр 40 жэлэй ой тухай ПОРП-ын ЦК-гай тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайн бүхы дэлхэйн арадуудта айхабтар шанга шалгалта болоһон байгаа. 6 миллионноо дэшэ поляк арад баатарай үхэлөөр унаа һэн гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Дайнай бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые СССР бэе дээрээ даажа гараһан байгаа. Гансал Польшын газар дээрэ СССР-эй 600 мянган солдат баатарай үхэлөөр унаа һэн. Москва болон Сталинград шадар гитлеровскэ сэрэгүүдые һамна бута сохиһон Совет Армине агууехэ илалтануудые туйлаһанай ашаар дэлхэйн хоёрдохи дайнда үндэһэн хубилалтанууд болоһон байгаа. Совет сэрэгшэдтэй хамта польско патриодууд шэн габьяатайгаар тэмсэжэ, Ленино хотоһоо Берлин хүрэтэр алдарта зам гаталан. Эхэ орондоо эрхэ сүлөө олголсоо һэн.

Мүнөө Польшын ба Европын бусад оронуудай арадууд эгээл удаан саг соо амгалан тайбанаар ажаһууна. Энэ үе соо дэлхэй дээрэ нэгэнтэ бэшэ ехэ аюул тохёолдуулагдаһан байха. Империалис хүсэнүүд Ялтын ба Потсдамай конференцинүүдэй шиидхэбэринүүдые буруу һүргэхые һэдэнэ. Европын аюулгүй байдалай хэрэгтэ үнэн сэхэ СССР болон бусад социалис оронууд Варшавска Договор баталха баатай болоһон байгаа. Энэ алхамай тон зүб байһые үнгэрһэн 30 жэл элирхэйлэн харуулаа.

Фашизмые илаһаар, Польшын газар нютагуудые нэгэдүүлһээр 40 жэлэй оне нэрэтэй солотойгоор уттахынь, арадай гүрэн түрэсэ али бүхы талаарнь бэхижүүлхынь, эб найрамдал сахин хамгаалхыень, империализмын хүсэнүүдэй харата ябуулганнуудые зайсуулхыень ПОРП-ын ЦК ПНР-эй бүхы эрхэтэдые урялана гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ.

«ЖАБАР-ҮБГЭН, АМАР МЭНДЭ!»

Хоёрдохи четвертиин һүүлшын хэшээлнүүд Шэнэ жалэй урда тээхэнэ боложо, һуралсалай дүнгүүд гаргагдаад, үхибүүд үбэлэйнгөө амаралтада гараа гээшэ. Зүгөөр амаралтада гарахаһаань түрүүн Шэнэ жэлэй ёлконууд боложо, үхибүүдтэ хэды ехэ баяр асараа гээшэб!

Тодорхойлбол, Улаан-Удын 49-дэхи һургуулида Шэнэ жэлэй ёлко хоёр-гурбан үдэр соо һүбаримжа болоһон байна. Юундэб гэхэдэ, 1700-гаад һурагшадта нэгэ доро ёлко үнгэргэхын аргагүй, тиимэһээ наһа наһаарчь илгажа, багашуулай һайндэрэй үтреннигүүдые, ахалагша классуудай һурагшадай карнавалнуудые эмхидхэхэ хэрэг гараз. Жэшээнь, «А», «Б», «В», «Г», «Д», «Е» гэжэ нэрлэгдэһэн нэгэдэхи 6 классай һурагшадта Жабар-Үбгэн, Саһан-Хүүхэн тусгаар айлшалжа, Шэнэ жэлээр амаршалһан, бэлэгсэлэг барюулһан байна.

Мүн лэ гурбадахи 6 классай һурагшадта зорюулагдаһан тусгаар ёлко болоо. Үхибүүд барандаа шахуу маскарадна хубсаһатайнууд. Мушкетёрнууд, шандагад, халтар хара үнэгэд, Улаахан-малгайхануд, Ногоодой-Сэсэн басаган (буряад костюм), цыган эхэнэрнүүд, саһаханууд гэдэнэй дунда бии. Гурбадахи классайхид эгээл багашуулда орходоо нилээдгүй томоотойнууд, Шэнэ жэлэй нааданай ёһо гуримуудые мэдэхэ болонхойнууд хэбэртэй. Гэбэшье үхибүүд лэ хадаа үхибүүд— Жабар-Үбгэниие, Саһан-Хүүхэниие тэсэжэ ядангяар хүлеэнэ, шуулатайгаар ооглоно. Харин хүлеэһэн айлшадайнь орондо... аймшагтай дээрмэшэд, гартаа хамуур барinjан Баба-Яга хашхараатайгаар, һалхи шуурган мэтээр гүйлдэн орожо, ёлкын хажууда хүрэжэ ерэзд, үхибүүдэй дунда һамаргаа татаба.

Иигэжэ һургуулиин драматическа кружогой гэшүүдэй бэлдэһэн Шэнэ жэлэй зүжэг эхилшэбэ гээшэ. Ород онтохоной мэдээжэ нюур — Баба-Яга томо хамуураа далагашуулан. Шэнэ жэлэй һайндэрэй эзэн болохо һанаатай, өөрыгее **Саһан-Хүүхэнби** гэжэ соносхоно. Тэзд үхибүүд этигэжэ үгэнэгүй, худалаар хэлэһыень тэрэ доронь элируулнэ.

Гэнтэ бүдүүн абяан холоһоо дуулдажа, үүдэн ехээр сэлигдээд, Саһан-Хүүхэнэз хүтэлһэн Жабар-Үбгэн бэлэгүүдээ даажа ядан һээхирһээр оротай, тэдэниие магтан урмашана.

Ахалагша вожата Л. А. Дубенкина ёлкын дэргэдэ ерээд:

— Үхибүүд! Ойн амитадһаа телеграммануудерээ, уншахамни! — гэжэ дуулгаад, хэрмэнһээ, баабгайһаа, бусадшье амитадһаа «абтаһан» телеграммануудые соносхобо. Залхуурдаг зоной заһархыень, эбгүй зоной эблэрхыень, номоо һайнаар үзэхые дурадхаһан үгэнүүд телеграмма соо хэлээтэй байба.

Гэнтэ хахир муухай хашхаралдаан болоод, һайндэртэ хабаадагшад һэр-мэр гэлдэшэбэ. Юунэй болоһые элируулхэдэнь, үнөөхи дээрмэшэд, Баба-Яга хамтаржа, Саһан-Хүүхэниие хулгайлжа абашаһан байба. Тэдэнэй харата һабарһаа Саһан-Хүүхэниие абархын тула нилээн олон үхибүүд дуу дуулаба, шүлэг хэлэбэ, хатаралдаба. Одоошье Саһан-Хүүхэнээ абаржа, үхибүүд һанаагаа амарба хэбэртэй...

— Шэнэ жэлэй иимэ . һайхан һайндэрые ахалагша вожатануд Л. А. Дубенкина, М. В. Демина, Зүүн Сибириин соёлой институтэй театральна таһагай студентка Вероника Каргина гэгшэд ехэл ороолдоо гаргажа бэлдэһэн байна. 7-дохи «В» классай һурагша Наташа Малкова Баба-Яга боложо, тон һайнаар наадаа, 6-дахи «А» классай һурагша Альбина Мазниченко Саһан-Хүүхэнэй, 9-дэхи «А» классай һурагша Паша Черников Жабар-Үбгэнэй, 7-дохи «Д» классай һурагшад Саша Комиссарчук, Слава Байбородин гэгшэд дээрмэшэдэй рольдо бэрхээр наадаа.

Гадна 10-дахи «Б» классай һурагшад Ш. Перрогой «Золушка» гэжэ онтохоной аялгаар зохидхон зүжэг бэлдэжэ, багашуулда харуулаа. Хойто эхын хашаланда ороһон үншэн басагые үхибүүд хайрлаха, үмөөрхэ ёһоороо үмөөрөө ааб даа.

Ахалагша классуудай һурагшадай карнавалшье мүн хүхюутэйгээр үнгэрбэ. Иимэ һайндэрэй һүүлээр ута амаралтадаа гараһан һурагшад һайнаар амаржа, шэнэ хүсэтэй, шэнэ зоригтой болоод, гурбадахи четвертиингээ һуралсалые амжалтатайгаар үргэлжэлүүлхэ бээ гэжэ найдагдана.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ХҮХЮУН СЭНГЭЛИГЭЭР АМАРНА

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай хүүгэдэй мэдэлдэ бүхы театрнууд, соёлой эмхи зургаануд үгтэбэ гээшэ. Янза бүриин угалзата наадэнхайнуудаар, гэрэлтэжэ носоһон гапхануудаар шэмэглэгдэжэ гоёогдоһон Шэнэ жэлэймнай мүнхэ ногоон хасуури олон түмэн үхибүүдэй үнжэгэн арюун сэдьхэл зүрхэ баясуулна ха юм. Шэнэ жэлэй энэ һайндэр үхибүүдэй наһанда мартагдашагүй хүхюун баярай жаргалта үдэр болгожо үгэхын түлөө театрай, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд үнэн зүрхэнһөө оролдожо, ёһотой һайндэрэй хүюун байдал тэдэнэй сэдьхэл зүрхэндэ үлөөөөр оролдоно.

Шэнэ жэлэй бэлэг болгожо, үхибүүдтэ зорюулагдаһан хэдэн зүжэг, наада Улаан-Удын кукольна театр бэлдээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ энэ театр үхибүүдэй анхаралда үүдэеэ үргэнөөр сэлинхэй, Хүбэн сагаа-һахалтай, хүнэг дүүрэн туламтай Жабар-Үбгэн, шаргал ута гээгэтэй, ягаа улаахан хасартай Саһан-Хүүхэн тэдэниие угтажэ абана.

Зал соо шууяатай. Зүжэгэй эхилхые хүлеэжэ ядаһан үхибүүд бэе бэеынгээ үмдэнэн гое һайхан шэмэглэлтэй хубсаһаар һонирхоно, таниласана. Тэдэнэй дунда һармагшан, Клоун, Сэрэгшэн, Үдэшэ, Хабар, Баабгай, Шандаган, Шоно, һара болон бусадшье ан, арьяатад, үльгэрэй геройнууд олон лэ!

Шуурга һалхин эшэхэрһээр, хүбэн саһан бурьялһаар сценэ дээрэ Жабар-Үбгэн Саһан-Хүүхэн хоёрой гаража ерэхэдэнь, үхибүүд нэрьемэ альга ташалгаар угтана. Иигэжэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Нарахан ба саһан хүнүүд» гэһэн зүжэг наадан эхилбэл даа.

Ута хурса һабартай, арбагар шэрүүн үһэтэй Яга хүгшэн, сошомоор эбэр, туруутай үлэн Шүдхэр, аймхайшье һаа, сэбэр һанаатай Шандаган, тоомгүйхэн Баабгай, хархирдаг хара Турлааг болон хөөрхэн сагаан Саһан хүнүүдэй алхам бүхэн үхибүүдэй анхарал ехээр татажа, тэдэнэй сэдьхэлдэ Шэнэ жэлэй мартагдашагүй дулаан һанал түрүүлнэ. Сценэ дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэг хадаа ой соо болоһон хүйтэн үбэлэй нэгэ үдэрэй һонин ушаг харуулна. Ушар тиимэһээ тэрэ үхибүүдтэ дүтэ, танил болоһон амитадтайнь уулзуулжа, тэдэнэй һанаан сэдьхэлые баясуулжа, эльгэлүүлнэ гээшэ ха.

Саһан хүнүүдэй одоошье нүхэдөө оложо, Нарахантай уулзахадань, Жабар-Үбгэн Саһан-Хүүхэн хоёр үхибүүдые театрай нүгөө зал соо гоёон шэмэглэгдэһэн Шэнэ жэлэй елкын нааданда уриба.

Янза бүриин мэргэжэлтэн, үльгэр онтохонуудай геройнууд ялагар, сэлэгэр хубсаһануудые үмдэнхэй, ёлко тойрон хүхижэ, Жабар-Үбгэн, Саһан-Хүүхэн ерэхые хүлеэнэ. Хада уула дабажа, һалхи шуургаар эшэхэрһээр холын Хүйтэн ороһоо Жабар-Үбгэн Саһан-Хүүхэн хоер хүрэжэ ерэнэ.

Эдэнэй ерэһэндэ баярлаһан үхибүүд хододоо хүхэ ногоон байдаг хасуури тухай дуу хонгёо гоёор дуулалдана.

Жаахан, хөөрхэн хасуури
Жабарай хүйтэндэ хайратай.

Хатар, наадан эхилжэ, Саһан-Хүүхэн үхибүүдэй дунда дуу дуулахые дурадхаба. Баранһаа түрүүн буденовко үмдэнэн улаан сэргэшэн Миша Реховскиин совет сэргэшэн тухай дуу хонгёо гоёор дуулахадань, Жабар-Үбгэнэй тулам соохоо бэлэг гаргажа тэрээндэ барюулхада, үхибүүд альга ташан үгтаба. Шэнэ жэл тухай шүлэгүүдые уран гоёор уншаһан Оля Ланшакова, Алеша Зарымов гэгшэд баһал һайндэрэй бэлэгүүдтэ хүртэнэ. Гое һайхан хубсаһатай үхибүүд Жабар-Үбгэндэ ехэл һайшаагдажа, тэдэнэй эгээл эрхимүүдынь бэлэгүүдтэ хүртэнэ.

Нааданай удаа театрай директор Б. Ш. Эрдынеевтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай тэрэ иигэжэ хэлэбэ.

— Шэнэ жэлые үгтуулан манай театрай коллектив үхибүүдтэ зорюулжа, А. А. Веселовэй «Нарахан ба саһан хүнүүд», В. Фатеевэй «Шэнэ жэлэй ушаралчууд» гэһэн зүжэгүүдые табинхайбди. Зүжэгүүдэй юун тухай хөөрэһые нэрэнүүдынь хэлэхэ байна. Бидэнэй табиһан зүжэг наадануудта үхибүүд угаа дуратайгаар ерэнэ.

С. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Үбэл. Һурагшадай амаралта.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ВЕТЕРАНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Түнхэнэй районой дайнай ветерануудай советэй, мүн һуурин тосхонуудай ветерануудай советэй түрүүлэгшэнэрэй, эдэбхитэдэй зүблөөн һаяхан болобо. «Илалтын 40 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» районой сэрэгэй комиссар С. С. Сандаков элидхэл хээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай ба инвалидуудай хүнгэлэлтэ-нүүд тухай райсобесэй түрүүлэгшэ А. А. Безотчество хөөрөө. Удаань үгэ абаһан хүтэлбэрилхы тушаалтад болон дайнай ветерануд дайнда хабаадагшадые хангалга, мүн сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри тухай хөөрэһэн байна.

Тус зүблөөндэ партиин райкомой секретарь Э. З. Васильева хабаадажа, үгэ хэлээ.

В. ЕШЕЕВ.

ЯНВАРЬДА ЯМАР БАЙХАБ?

Үбэлэймнай жабартай хүйтэн январь һара гараба. Хүйтэн үдэрнүүдэй болоходо эртэ үслөөнһөө манатай байжа, наран улайран үзэгдэдэг.

Һарын туршада манай республика дотор дунда зэргээр 23—26 градус хүйтэн болохо. Республикын хойто нютагуудта 30—34 градус хүйтэн үзэгдэхэ. Заримдаа хүйтэнэй шангадахада термометр 45—56 градусай тэмдэгтэ хүрэһэн байдаг гээшэ. Энэл үедэ Байгал далайн эрьедэ 18—20 градус хүйтэн үзэгдэдэг, шангаар һалхилдаг гээшэ. Һарын туршада 2-һоо 10 миллиметр хүрэтэр саһан орохо. Илангаяа Байгал далайн зүүн захаар саһан ехэзр ороног гэжэ эли болоно.

Январь һарада үдэрэй ута болоошье һаа, үбэлнай хүйтэн амисхалаа үргэлжэлүүлһээр байдаг. Жэшээнь, январиин 10-даар үдэрэй утань 23 минутаар нэмэһэн һаа, 20-до —52, һарын һүүл тээ 1 час 21 минута нэмэһэн байдаг.

Байгша оной январь һарада сагай уларил урда жэлнүүдэйхидэл адли байхаар багсаагдана. Һарын туршада дунда зэргээр 17—23, хойто районуудта 26—33, Байгал шадархи нютагуудта 14—16 градус хүйтэн болохоор багсаагдана. Харин энэ һарада саһан багаар орохо гэжэ хүлеэгдэнэ. Байгша ондо манай республика руу Азиин түбиһээ дулаан амисхалтай агаар хүрэжэ ерэнхэй.

В. БРЮХАНОВА,
Улаан-Удын гидрометобсерваториин таһагай начальник.

«ЖАБАР-ҮБГЭН, АМАР МЭНДЭ!»

шадта нэгэ доро ёлко үнгэргэхын аргагүй, тиимэһээ наһа наһаарчь илгажа, багашуулай һайндэрэй үтреннигүүдые, ахалагша классуудай һурагшадай карнавалнуудые эмхидхэхэ хэрэг гараз. Жэшээнь, «А», «Б», «В», «Г», «Д», «Е» гэжэ нэрлэгдэһэн нэгэдэхи 6 классай һурагшадта Жабар-Үбгэн, Саһан-Хүүхэн тусгаар айлшалжа, Шэнэ жэлээр амаршалһан, бэлэгсэлэг барюулһан байна.

Мүн лэ гурбадахи 6 классай һурагшадта зорюулагдаһан тусгаар ёлко болоо. Үхибүүд барандаа шахуу маскарадна хубсаһатайнууд. Мушкетёрнууд, шандагад, халтар хара үнэгэд, Улаахан-малгайхануд, Ногоодой-Сэсэн басаган (буряад костюм), цыган эхэнэрнүүд, саһаханууд гэдэнэй дунда бии. Гурбадахи классайхид эгээл багашуулда орходоо нилээдгүй томоотойнууд, Шэнэ жэлэй нааданай ёһо гуримуудые мэдэхэ болонхойнууд хэбэртэй. Гэбэшье үхибүүд лэ хадаа үхибүүд— Жабар-Үбгэниие, Саһан-Хүүхэниие тэсэжэ ядангяар хүлеэнэ, шуулатайгаар ооглоно. Харин хүлеэһэн айлшадайнь орондо... аймшагтай дээрмэшэд, гартаа хамуур барinjан Баба-Яга хашхараатайгаар, һалхи шуурган мэтээр гүйлдэн орожо, ёлкын хажууда хүрэжэ ерэзд, үхибүүдэй дунда һамаргаа татаба.

Иигэжэ һургуулиин драматическа кружогой гэшүүдэй бэлдэһэн Шэнэ жэлэй зүжэг эхилшэбэ гээшэ. Ород онтохоной мэдээжэ нюур — Баба-Яга томо хамуураа далагашуулан. Шэнэ жэлэй һайндэрэй эзэн болохо һанаатай, өөрыгее **Саһан-Хүүхэнби** гэжэ соносхоно. Тэзд үхибүүд этигэжэ үгэнэгүй, худалаар хэлэһыень тэрэ доронь элируулнэ.

Гэнтэ бүдүүн абяан холоһоо дуулдажа, үүдэн ехээр сэлигдээд, Саһан-Хүүхэнэз хүтэлһэн Жабар-Үбгэн бэлэгүүдээ даажа ядан һээхирһээр оро-

— Шэнэ жэлэй иимэ . һайхан һайндэрые ахалагша вожатануд Л. А. Дубенкина, М. В. Демина, Зүүн Сибириин соёлой институтэй театральна таһагай студентка Вероника Каргина гэгшэд ехэл ороолдоо гаргажа бэлдэһэн байна. 7-дохи «В» классай һурагша Наташа Малкова Баба-Яга боложо, тон һайнаар наадаа, 6-дахи «А» классай һурагша Альбина Мазниченко Саһан-Хүүхэнэй, 9-дэхи «А» классай һурагша Паша Черников Жабар-Үбгэнэй, 7-дохи «Д» классай һурагшад Саша Комиссарчук, Слава Байбородин гэгшэд дээрмэшэдэй рольдо бэрхээр наадаа.

Гадна 10-дахи «Б» классай һурагшад Ш. Перрогой «Золушка» гэжэ онтохоной аялгаар зохидхон зүжэг бэлдэжэ, багашуулда харуулаа. Хойто эхын хашаланда ороһон үншэн басагые үхибүүд хайрлаха, үмөөрхэ ёһоороо үмөөрөө ааб даа.

Ахалагша классуудай һурагшадай карнавалшье мүн хүхюутэйгээр үнгэрбэ. Иимэ һайндэрэй һүүлээр ута амаралтадаа гараһан һурагшад һайнаар амаржа, шэнэ хүсэтэй, шэнэ зоригтой болоод, гурбадахи четвертиингээ һуралсалые амжалтатайгаар үргэлжэлүүлхэ бээ гэжэ найдагдана.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ДҮРИМ БАТАЛАГДАБА

УЛААН-УДЭ. 1984 — 1985 онуудай сезоной биатлоноор абсолютна чемпионой нэрэ зэргэ олгохо дүримые Буряадай АССР-эй биатлоной федераци ресспорткомитедтэй суг батаһба. Иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө биатлонист бүхэн табан мурысөөндэ хабаадаһан ёһотой. Мурысөөндэ түрүүлһэн зургаан хүнэй тоодо ороходоо, зачетно очкодо тэрэ хүртэхэ зэргэтэй. Абсолютна чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мурысөөндэ трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын электрослесарь, спортын мастерта кандидат С. Горшков мүнөө түрүүлжэ ябана.

В. МИХАЙЛОВ.

САНАШАДТА ЗҮБШЭЛ

Республикымнай бүхы нютагуудта ехэзр ороһон саһан санаар һолжорхо дуратайшуулые баясуулна. Санаар түрүүшын мурысөөнүүд үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Тэзд зарим ушарта мурысөөнэй, санын зүргэ дээрэ бээ яагаад абажа ябаха дүримые урилдагшад мэдэхэгүй байна гэжэ элирүүлэгдэбэ. Тиимэһээ хэдэн зүбшөөл тэдээнэй хэлэхэ шухала.

Врачай зүбшөөл абаһанайнгаа удаа, гэр бүлөөрөө, коллективээрээ, хүршэнэрөөрөө, нүхэдөөрөө хамта сэбэр агаарта гаража, бээ һоригты, санаар урилдаанда хабаадагты. Урилдаагаа нэгэ жэгдээр эхилхын тула стартова талмайхан түхеэрэгдэхэ ёһотой. Ганса ахамад судьягай зүбшөөлөөр урилдаан эхилбэ гэһэн тэмдэгэй үгтэхэда, һайн һорилготойшуул, санын спортын зүйлөөр разрядтайшуул, баранһаа урдуур санын зүргэдэ гараха ёһотой. Хэрбээ бэедээ найдаагүй һаа, хойгуур ошожо зогсоходотнай болохо. Эндэ хабаадагша бүхэн бэе бэедээ һаалта хэхэгүйе сролдохо ёһотой. Түрүүшын километрэй зайда дуратай зүргэдөө ороо һаа, саашадаа баруун талын зүргөөр гүйхэ хэрэгтэй.

Спортивна ёһо заншалаар бээ абажа ябаха журам тухай. Урилдаанай үедэ таниие ондоо хүнэй хусэжэ ерээ һаань, мэнэ гэнээр баруун талын зүргэдэ ороһо зэргэтэйт. Ганса фиништэ хүрэтэр зуун метрэй үлөөд байгаа һаань зүргэеэ үгэхэгүй гэжэ ороһодоходо болохо байна. Хусэ шадалаараа адлирхуу хоёр саначанда хусэгдэбэл, ганса зүүн зүргэеэ сулөөлхэдэ хамаагүй. Эсэжэ, шэнээ тамир алдаһан санашаниие урилдаанай үедэ хусэбэл, гуйлта хүлеэжэ байнгүй, тэрээндэ туһалхые ороһодогты. Иимэ ушарта урмашуулжа, һанаа заһаһан үгэ хэлэжэ үнгэргэхэдэ, зохид туһатай байдаг. Урилдаанай үедэ гай, тодхорто ушартай дайралдабал, мэнэ гэнээр түрүүшын туһаламжа хүргэхые ороһодожо, судейскэ коллегидэ мэдүүлхэеэ яараарайт. Урдаа ябаһан санашаниие ахижа гараха гээгүй һаа, хоорондоо метрэй зайда ябаха ёһотойт. Урилдаанай үедэ һолжоржо ябаһан зүргэеэ эбдэхэгүй, зүргын хажуу талаар оршоһон тэмдэг, тугхануудые дайрахагүй гэжэ ороһодогты. Дээрэ хэлэгдэһэн эдэ дүримүүдые хазагайруулагшадта ойлгуулха шухала.

Санын хэрэгсэлнүүдые шэлэгэ ба тэрэниие тоһодолго тухай хэдэн зүбшөл. Югославида бүтээгдэһэн «Элан», манай орондо хэгдэһэн «Россия-пластик», «Спринт» гэһэн пластиксва санануд дэлхэйн һайн сананууд тоодо роо. Тиихэдэ «Вису-туринговакс» түхэлэй сана мүн лэ гэмгүй һайн юм. Модоор бүтээгдэһэн «Вису», «Олимпия», «Рекорд», «выстрица» сананууд муу бэшэ гэжэ тоологдодог.

Санын утые хоёр аргаар тааруулхада болоно: «а» сана санашанай гераа үргэхэдэ, тэзарһаа сарбуудань хүрэхэ ёһотой, «б» санашанай үндэр наотарай хэмжүүртэ тэрэнэй шэгнүүрэй хахадые нэмэхэ арга бии.

Титанаар хушагдаһан түмэр тулгуур һайшаагдадаг. Тэрэнэй үгэнь саншадаи дала мүрдэ хүрэхэ ёһотой. Тиихэдэ санын нэгэ размерээр ехэ гутал үмдэхэдэ аяган. Дүгаан хубсаһа хуварые сонсошан өөрынгөө сэедэ тааруулжа үмдэхэ ёһотой.

Сана яажа тоһодохоб? Пластиковa сананууд манай орондо бэлдэгдэдэг урилдаанай «Висти» гэһэн тусхаи тоһоор тоһодогдодог байна. Парафич тоно абажа, санын халтирдаг газартань түрхихэ хэрэгтэй. Һүүлдэнь халуун тэрэнээ хайлуулжа, жэгдэлнэбди. Тиихэдэ элюурээр халуун 100—120 градусһаа дээшэ байха ёһогүй. Парафин-тоһоной хүрэхэдэ (1—2 час үнгэрһэн хойно) хурса хутагаар дээрэхиень хюһажа, капроноор мүлихэдэ сана һайнаар һолжордог.

Амжалта туйлахыетнай хусэнэб, хүндэтэ санашад!

В. ДЕНИСОВ,
Буряадай АССР-эй санын спортын федерациин гэшүүн.

ЗҮРГЭНЬ ШУУЯАТАЙ

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай «Загорско санын зүргэ-84» гэһэн спартакнадын дүнгүүд һаяхан «Рассвет» гэжэ соёлой байшан соо согсологдобо.

Энэ ехэ предприятиин мянгаад хүдэлмэришэд, алба хаагшад санын зүргэ дээрэ гаража, бэе махабадаа хатуужуулһан байгаа. Ветерануудай дундаһаа хиналтын мастер Григорий Васильевич Пчелинцев ялалта туйлаба. Дайнай ветеран, кадрнуудай таһагай хүдэлмэриллэгшэ Виктор Иванович Брынин хоёрдохи һуури эзэлээ. Заводой ОТК-гай хүдэлмэрилэгшэ Владимир Иванович Рудых гурбадахи һуурида гараба.

Заводой түймэр сараха албанай хүдэлмэрилэгшэ Иван Артуганов эрэшүүлэй дундаһаа шалгарба.

Тимофей Иванович болон Людмила Владимировна Матвеевтэй спортивна бүлэнүүдэй дундаһаа илаһанда тоологдсо. 46-дахи һургуулиин 4-дэхи класста һурадаг Володя хүбүүнинь тэдэнэрһээ гэзгэдэгтүй байгаа. Илагшадта, шанда хүртэгшэдтэ «Забайкалец» гэжэ спортклубай дипломууд, шангууд барюулагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ авиазаводойнхи шэнэ жэлэй тоосоогоор мурысөжэ захалба. Тэдэнэр ГТО-гой комплексын нормонуудые тушааха юм.

Элүүр анхын эдэ мурысөөнүүд мартын 15 болотор үргэлжэлхэ.

* * *

Санын урилдаагаар «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй советэй кубогта хүртэхын түлөө» мурысөөн Комсомольск АССР-эй Сосногорск хотодо болобо.

«Локомотив» бүлгэмэй Улаан-Удын райсоведэй түлөөлэгшэ, Бурядай хүдөө ажахын институтай студент Андрей Овсянкин залуушуулай дундаһаа 20 километртэ урилдахадаа, 6-дахи һуури эзэлбэ. Тиигэжэ тэрэ «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй советэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, январиин эхээр Архангельска областиин Котлас хотодо үнгэргэгдэхэ түмэр замнадай бүхэсэюзна мурысөөндэ хабаадахые бэлдэжэ байна.

* * *

Санын урилдаагаар эдиргүүлэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөн Загарайн районой Шэнэ-Элхэ тосхондо боложо, зуугаад хүбүүд, басагад хабаадаһан байгаа. Гурбан километрэй зайда басагадай дундаһаа Баргажанай-Адагай һургуулиин һурагша Лена Думчова ялалта туйлаба. Лариса Николаева—хоёрдохи, Лена Елшина гурбадахи һуриннуудые эзэлээ. Тренер Александр Ушаков тэдэнние һурган һоридог юм.

Хүбүүд 5 километртэ урилдаба. Загарайн районой түлөөлэгшэ Головнев ялалта туйлаа. Кабанскын районой Селенгинск тосхоной һургуулиһаа Андрей Колоколов хоёрдохи шанда хүртэбэ.

Мурысөөнэй дүнгүүдээр Хабаровск хотодо үнгэргэгдэхэ зонын мурысөөндэ хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ.

Б. МИРОМАНОВ.

СЭРЭГШЭД ХАБАЯА ТУРШАБА

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Забайкалиин сэрэгэй округой түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөн Буряадай мебель бүтээлгын, модо болбосоруулгын комбинадай спортзал соо үнгэргэгдэбэ.

Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо, ЗабВО-гой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ мурысөөндэ түс округой 20 командын 200 гаран барилдаашад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабариха дээшэлүүлһэн байна.

Үнгэрһэн жэлдэ Мухар-Шэбэрэй районой Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуули дүүргэгэд, армиин албанда татагдаһан спортын мастерта кандидат Валерий Дашанимаев бар хусэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй барилдаашан боложо ябаһанаа харуулба. Түрэ бүхы уулзалгануудтаа илажа, Забайкалиин сэрэгэй округой чемпион болсо. Түгэсхэлэй мурысөөндэ тэрэ Балтуковые шүүбэ.

52 килограмм. Эндэ Яхадаи барилдаанай һургуулиин түлөөлэгшэд — аха дүүнэр Геннадий болон Андрей Христофоровууд онсо шалгараһан байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр түгэсхэлэй уулзалгада хабаадаба. Андрей дүүшье һаа, спортын мастер болонхой. Гэбэшье энэ удаада Геннадий ахань 5:3 тоотойгоор диплээ. В. Пильчиков бронзо медаляар шагнагдаа.

Спортын мастерта кандидат Владимир Будаев В. Прокопьевые булика, удаадахи шэгнүүртэ ялалта туйлаба.

Мурысөөнэй дүнгүудые согсолходо, Улаан-Удэ болон Шэтэ хотонуудай гарнизонуудай суглуулагдамал командануудд ялажа, Забайкалиин сэрэгэй округой командованиин кубогаар, Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТРЕНЕРНҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

«Буревестник» бүлгэмэй Россин советэй 1984—1985 онуудай һуралсалай жэлэй түсэбэй ёһоор, Россин Федерациин дээдэ һургуулинуудай хүнгэн атлетикын тренернүүд болон багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, дүй дүршэлөө халан абалсаха табан удэрэй семинар Сочидо үнгэргэдэбэ.

Буряадай мэдээжэ тренернүүд — «Буревестник» бүлгэмэй областной советэй ахалагша тренер Валерий Разницын, Зүүн Сибириин технологическа институтай спортклубай ахалагша тренер Леонид Степанов, хүүгэдэй спортын 1-дэхи һургуулиин тренер Виктор Гордеев семинарай хүдэлмэридэ хабаадаһан байгаа.

1985 оной спортын мурысөөнүүдэй календарь баталагдаһан, хүнгэн атлетикын элдэб зүйлнүүдээр лекцинүүд уншагдаһан, үнгэрһэн жэлдэ тус бүлгэмэй хүнгэн атледүүдэй мурысөөнүүдэй, тэрэ тоодо «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын мурысөөнэй дүнгүүд согсолгодоһон байха юм.

* * *

Профсоюзуудай һайн дуранай спортын бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна советэй хүнгэн атлетикын тренернүүдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, дүй дүршэлөө халан абалсаха семинар Киевтэ болобо.

Хүүгэдэй спортын 1-дэхи һургуулиин ахалагша тренернүүд Сергей Разницын, Валерий Аверков семинарай хүдэ мэридэ хабаадаһан байгаа. Ороной суглуулагдамал командада оруулагдаха кандидадуудые һурган һорилгын түсэбүүд мүн лэ зубшэн хэлсэгдээ.

М. БОРИСОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Россидахи 1905—1907 онуудай революциин 80 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол. Малай үбэлжэлгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Правлениин ударидахы звено» — В. Улановай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха реформын үндэһөөр. «Халааная бэлдэнэбди» — В. Машковичой статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.10 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 11.10 — «Незваный друг» — уран һайхаһай фильм. 12.40 — Мультфильм. 13.20 — Шэнэ һонин. (13.25 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Белоруссин тухай телефильмнүүд. 16.25 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай». 17.15 — «Жизнь и приключения четырех друзей» — үхибүүдтэ 4 серитэй уран һайханай фильм.

Улаан-Удэ. 18.15 — «Лев Толстой» гэжэ фильм тухай үгэ. 18.25 — Уласхоорондышэнжэлэл (буряадаар).

Москва. 18.45 — Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет.

Улаан-Удэ. 19.15—«Байгал» — мэдээсэлэй программа 19.35 — «Захарай гаряалан» — киноочерк.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 —Искусствын «Ородой үбэл» фестивалиин концерт. 20.55 — «Свеаборг» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — «Баримтата экран». 23.35 — Духовой оркестр наадана. 23.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Шатараар дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Про Клаву Иванову» — уран һайханай фильм. 11.10 — «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 11.40 — Концерт. 12.40 — «Тайна тайн» — телефильм. 13.10— «Манай саад». 13.40 — Мультфильм. 14.20 —Испан хэлэ. 14.50— «Идеальный муж» — уран һайханай фильм. 16.20— Шэнэ һонин. 18.15 — Шатарай һургуули.

Улаан-Удэ. 18.45 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестр А. Андреевэй инструментальна зохёолнуудые гүйсэдхэхэ.

Москва. 19.15 — «Хүхюун нотонууд». 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Удэ. 19.45 — Сонсолхонууд. 19.55 — «Ажал хэрэг хүнһөа дулдыдадаг». 20.40 —Мультфильм. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — «Хани харилсаан». — тележурнал. 22.00 —«Время». 22.35 — «Интермеццо» — уран һайханай фильм. (США)

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-8 корректорская — 2-33-61, выпускающие—2-35-95 объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 1. Н-00301. Заказ № 2. Индекс 04